

ADAPTACE DÍLEN ANTONA EISENKOLBA V LIBERCI

diplomová práce
Bc. Tomáš Strnad

FA ČVUT 2022

autor:
Bc. Tomáš Strnad

vedoucí práce:
prof. Ing. arch. Irena Šestáková

odborný asistent:
Ing. arch. Ondřej Dvořák, Ph.D.

Fakulta architektury
České vysoké učení technické v Praze
ZS 2021/22

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Tomáš Strnad

datum narození: 8.6.1995

akademický rok / semestr: 2021-22 / zimní

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15118 - Ústav nauky o budovách

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Irena Šestáková

téma diplomové práce:

Adaptace dílen Antona Eisenkolba v Liberci

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Autodílny Antona Eisenkolba jsou jedním z mnoha brownfieldů v dříve silně průmyslovém Liberci. Projekt prověří možnost adaptace celého areálu - nárožního funkcionalistického domu a přilehlých garáží. Nová náplň vychází z analýz diplomního semináře. Kromě městského bydlení bude část vyhrazena pro dům na půli cesty a dále víceúčelové prostory pro veřejnost a pro realizaci klientů, např. dílny či klubovny.

Rámcový stavební program diplomant případně doplní o další vybrané funkce.

2/ rámcový stavební program

Dům na půli cesty

- Byty pro jednotlivce/páry/skupiny s kapacitou 15 až 20 osob
- Zázemí pro personál sociální služby – kancelář, poradna, atd.
- Společné víceúčelové prostory domu na půli cesty – např. dílna/klubovna/studovna, přednášková místnost přístupná pro veřejnost
- Případné komerční prostory přidružené k sociální službě, např. kavárna

Městské bydlení

- bytové jednotky běžného standardu včetně společného zázemí

Parkování

- parkování dle kapacity jednotlivých částí

Venkovní prostory

- pobytové venkovní prostory v areálu a podél přilehlého Jizerského potoka

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

1. TEXTOVÁ ČÁST

- viz specifikace PORTFOLIA/KNIHY diplomního projektu (ke stažení na webu FA)

2. SITUACE

- širší vztahy 1:5000

- situace 1:500 nebo 1:1000

3. PŮDORYSY, ŘEZY, POHLEDY, ŘEZOPHLEDY 1:200

(případně jiné vhodné měřítko dle formátu výkresu)

- architektonické studie vlastního objektu

- půdorys přízemí bude řešen včetně parteru

4. DVĚ PROSTOROVÁ ZOBRAZENÍ

- perspektiva, axonometrie

5. KONSTRUKČNÍ SCHEMA STAVBY A VYBRANÉ ARCHITEKTONICKO-KONSTRUKČNÍ DETAILS
/budou upřesněny v průběhu práce/

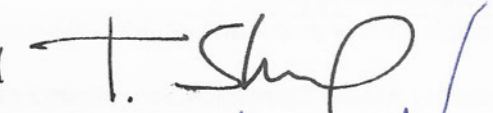
4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

1. MODEL

1:1000 – širší vztahy, 1:200 vlastní objekt nebo jeden model 1:500

Datum a podpis studenta

30.9.2021

Datum a podpis vedoucího DP

30.9.2021

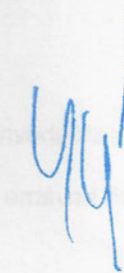

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

30.9.2021

08-10-2021

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Tomáš Strnad
AR 2021/2022, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) ADAPTACE DÍLEN ANTONA EISENKOLBA V LIBERCI

(AJ) ANTON EISENKOLB WORKSHOPS ADAPTATION

JAZYK PRÁCE: ČEŠTINA

Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. Irena Šestáková	Ústav: 15118 Ústav nauky o budovách
Oponent práce:	Ing. arch. Šárka Voříšková	
Klíčová slova (česká):	Adaptace, dvůr, dílny, bydlení, Liberec	
Anotace (česká):	Autodílny Antona Eisenkolba jsou jedním z mnoha brownfieldů v dříve silně průmyslovém Liberci. Projekt prověřuje možnost adaptace celého areálu - nárožního funkcionalistického domu a přilehlých garáží. Nová náplň vychází z analýz diplomního semináře. Kromě městského bydlení a komerčního parteru je část vyhrazena pro dům na půli cesty a dále víceúčelové prostory pro veřejnost a pro realizaci klientů, např. dílny či klubovny.	
Anotace (anglická):	Anton Eisenkolb's workshops are one of many brownfields in the formerly highly industrial Liberec. The project examines the possibility of adapting the entire complex - the functionalist house and adjacent garages. The new content is based on the analyzes of the diploma seminar. In addition to housing and a commercial parterre, part is reserved for a halfway house and multi-purpose spaces for the public and for the implementation of clients, such as workshops or clubroom.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

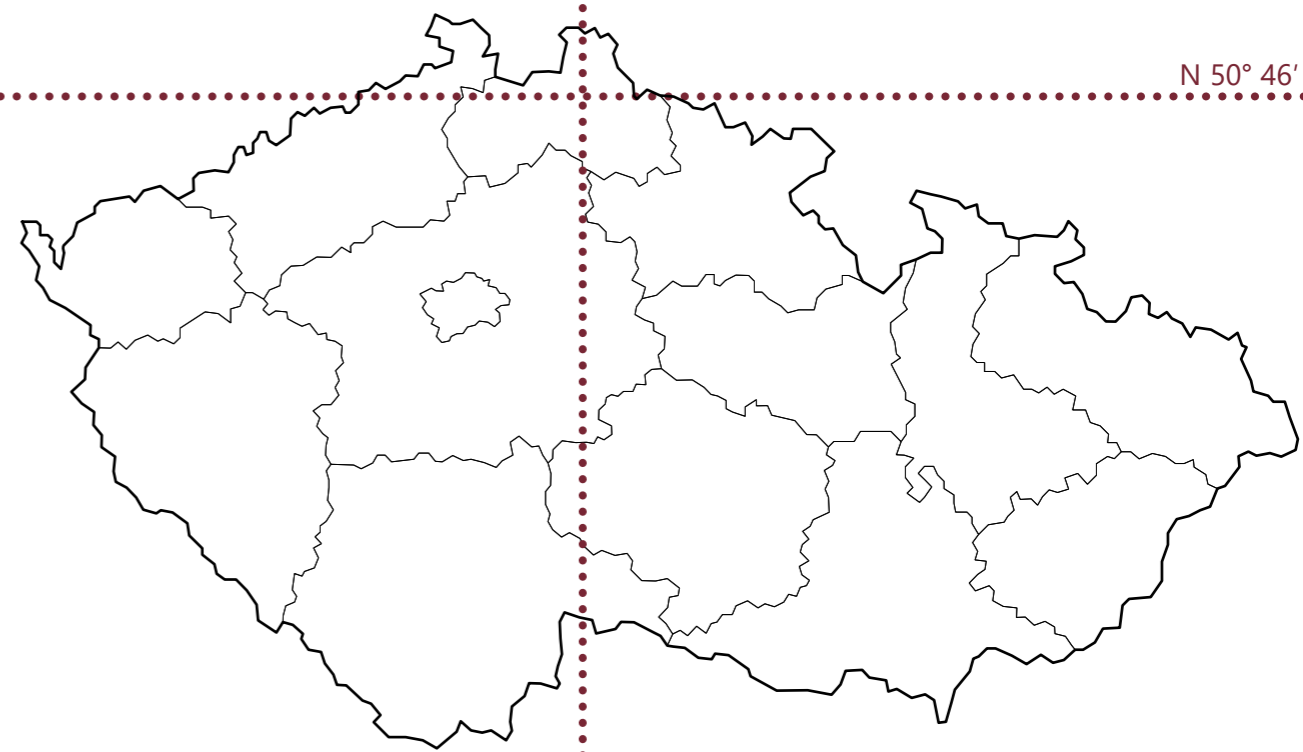
V této diplomové práci řeším návrh adaptace dílen Antona Eisenkolba, které se specializovaly na prodej a údržbu automobilů značky Tatra. Chátrající areál s pestrou a kvalitní architekturou dvacátých let prošel mnoha necitlivými přestavbami a už neslouží původnímu účelu. Majitelem zveřejněné plány na konverzi, která většinu problémů řeší demolicemi, mě podnítily k rozhodnutí zvolit si dílny jako téma své závěrečné práce, ve které nabídnu vlastní řešení adaptace, jež pracuje s větším respektem k historii a kontextu místa.

ANALYTICKÁ ČÁST

1 LIBEREC	
1.1 obecně	18
1.2 historie	20
1.3 současnost	22
2 LOKALITA	
2.1 charaktery	26
2.2 významné stavby a současníci	30
2.3 sociální služby a další občanská vybavenost	36
2.4 doprava	40
3 MÍSTO	
3.1 mapy	42
3.2 vybavenost	46
3.4 podlažnost a střešní krajina	48
3.5 morfologie	50
4 AREÁL	
4.1 historie	52
4.2 současnost	54
4.3 budoucnost	58
4.4 platný územní plán	60
4.5 navrhovaný územní plán	62
4.6 katastr a vlastnické vztahy	64
4.7 ÚAP – Výkres hodnot území	65
5 ZHODNOCENÍ	
5.1 SWOT analýza	66
5.2 bourání vs adaptace	68
5.3 východiska a program	69
6 DŮM NA PŮL CESTY	
6.1 historie a legislativa	70
6.2 navrhování	71
6.3 příklad ze zahraničí	72
NÁVRHOVÁ ČÁST	
širší vztahy	76
autorský text	78
koncepty	80
celková axonometrie	82
situace	84
půdorysy	86
řezy a pohledy	94
vizualizace	100
konstrukční řez fasádou	108
proslunění	110
PODĚKOVÁNÍ A ZDROJE	112

ANALYTICKÁ ČÁST

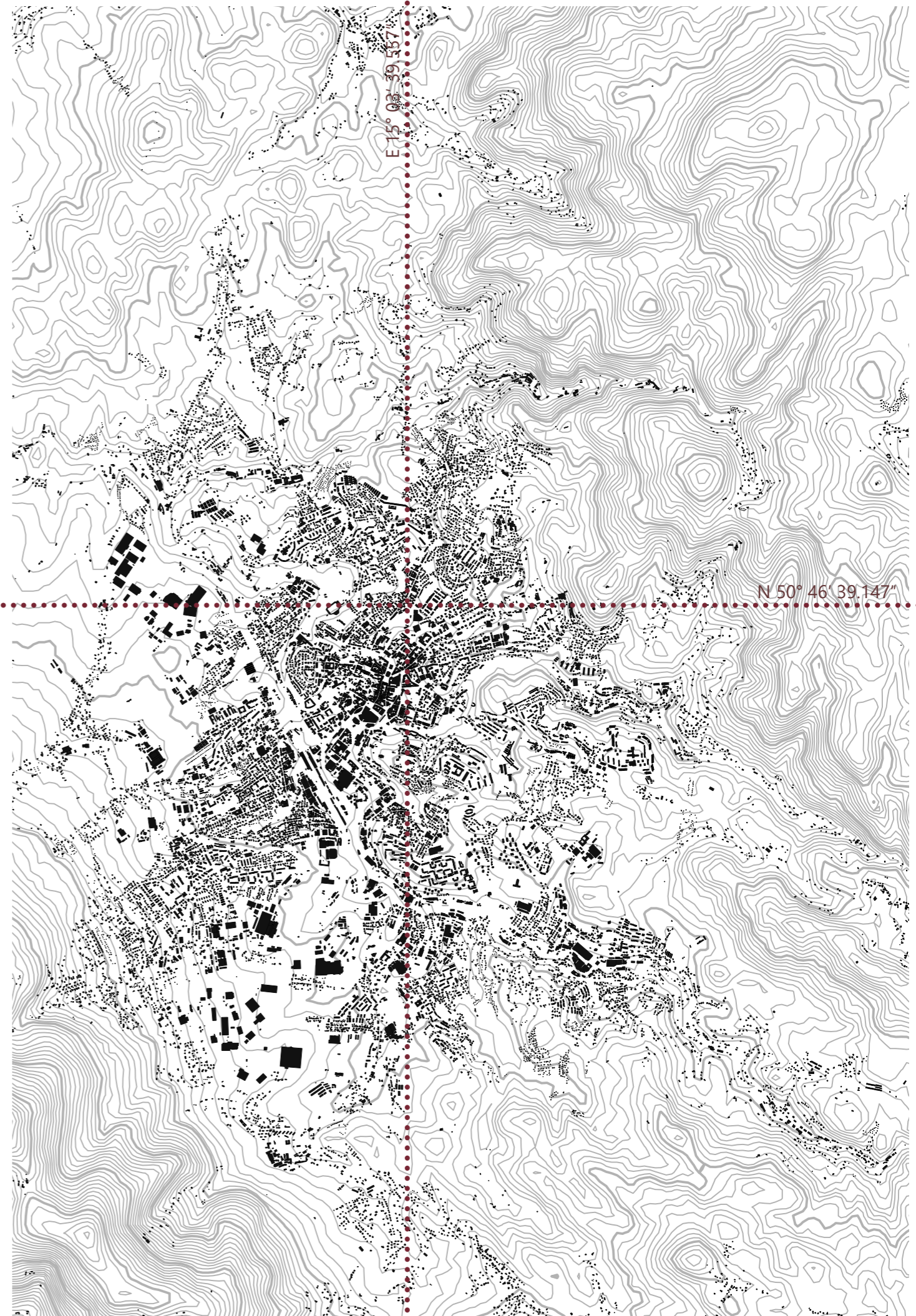
LIBEREC

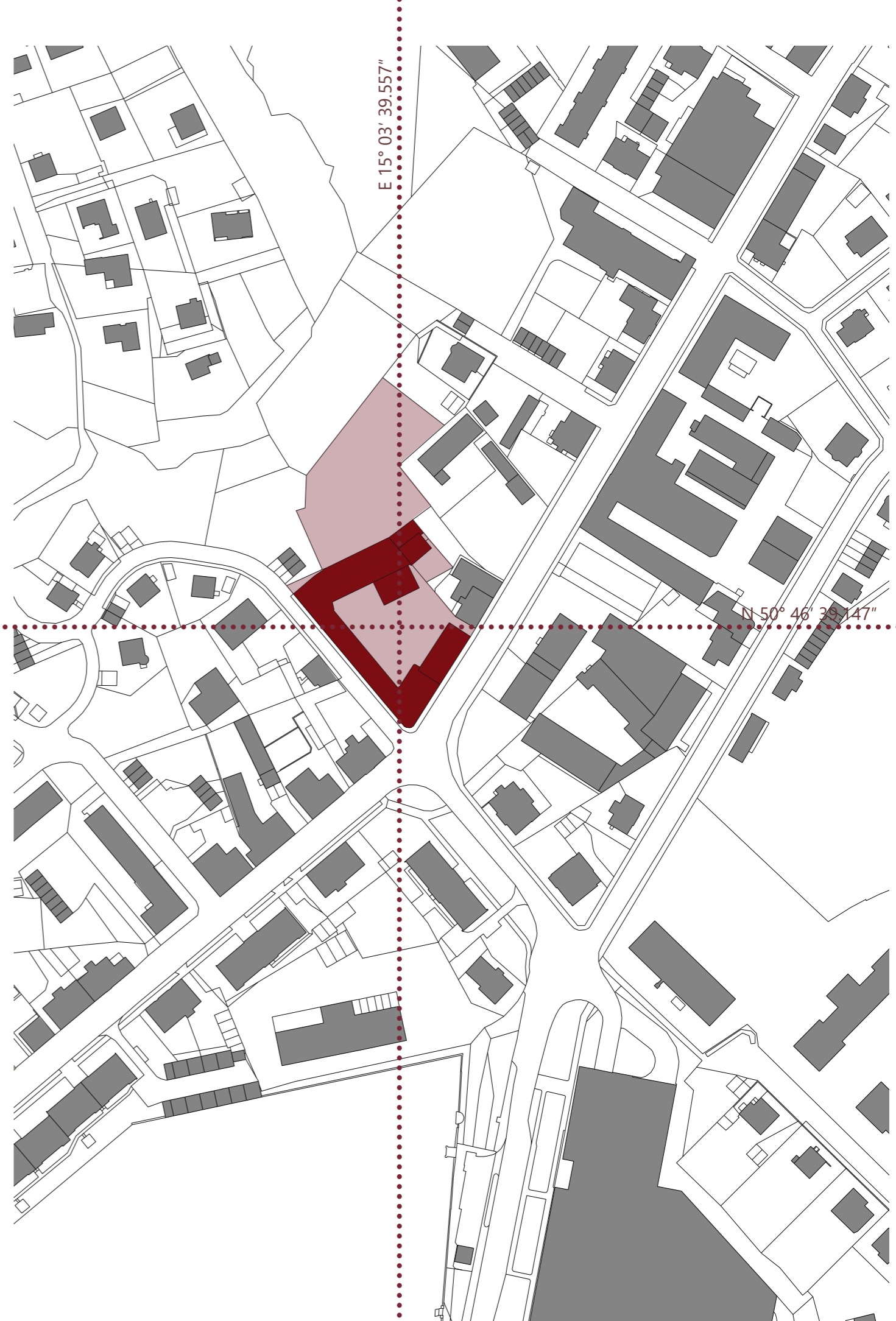
E 15° 03' 39.557"

N 50° 46' 39.147"

RUPRECHTICKÁ ULICE

AREÁL DÍLEN

1.1 LIBEREC OBEČNĚ

Krajské město sevřené v dolině mezi Ještědským hřebenem a Jizerskými horami společně se sousedním Jabloncem a Chrastavou tvoří aglomeraci se sto padesáti tisíci obyvateli a je ekonomickým a kulturním centrem severočeského regionu.

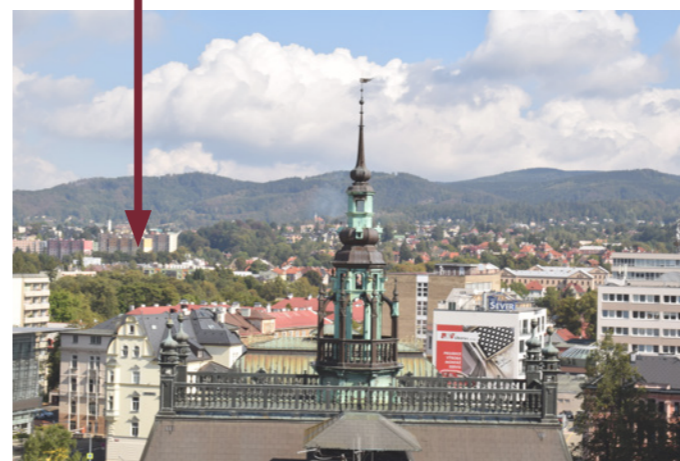
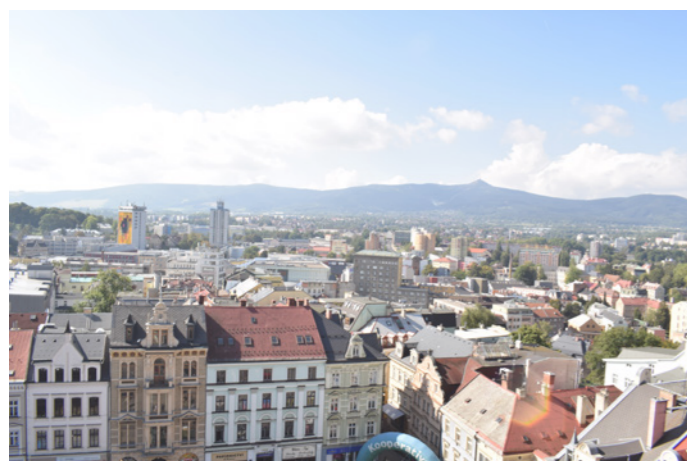
Liberec je mnohými vnímán jako město s chladným a deštivým počasím, což je dáno nadmořskou výškou, ve které se nachází a blízkostí zmíněných hor. Pravdou je, že propojení městského života a rekreace v okolní přírodě je jedním z Libereckých atributů.

Není také překvapením, že město je jedním z „nejzelenějších“ v Česku. Za nízkou hustotou obyvatel stojí hlavně dramatický terén, na který zástavba často musí reagovat tím, že tam vůbec není.

Městu téměř nepřetržitě přibývají obyvatelé. Lze konstatovat, že je atraktivním místem, které zajišťuje dostatek pracovních míst a zároveň se v něm kvalitně bydlí.

Od roku 2010 přibývá ve městě ročně cca 500 obyvatel. Tomu odpovídá i počet realizovaných projektů s bydlením. Za zmínku stojí například projekt v ulici Na Rybníčku, kde vyrůstá několik výškových bytových domů s téměř třemi sty byty.

Přikládám panorama města, vyfocené z vrcholku radnice s vyznačením řešeného areálu, jež se nachází v „podjizerské“ části města.

1.2 LIBEREC HISTORIE

První zmínka o osídlení pochází z roku 1352 pod názvem Reychinberch, což by se dalo přeložit jako „Bohatý vrch“. Paradoxem tohoto názvu je, že obec vůbec bohatá nebyla a šlo spíš jen o přání jeho obyvatel.

Vesnice vznikla na obchodní stezce z Čech do Frýdlantu a dále do Saska a blízkost severního souseda byla po většinu historie města určujícím faktorem vývoje. Po dlouhou dobu byl Liberec oproti nedaleké Žitavě, či už zmíněnému Frýdlantu naprosto bezvýznamnou vesnicí. O první větší rozvoj města se zasloužil rod Redernů v 16. století (jejich stříbrné kolo na modrém pozadí je v městském znaku dodnes). Obec získala mnoho práv a privilegií. Za jejich šedesáti let vlády zde byl postaven zámek, pivovar a například dnes už zbouraná bývalá radnice.

Přes všechny válečné konflikty se město stále rozvíjelo a postupem času se začalo měnit v průmyslové centrum severních Čech. Například v Ruprechticích (dnes součást Liberce) vznikla v polovině 18. století jedna z prvních „průmyslových zón“ v českých zemích. Přibližně padesát městských továren bylo zaměřeno z většiny na výrobu textilu. Pro svůj průmyslový charakter bylo město považováno za nepěkné a nezdravé, dokladem toho mohou být dobové obrázky, na kterých je panorama města proseto množstvím továrních komínů. Roku 1818 se ve městě usadil Johann Liebieg, který se

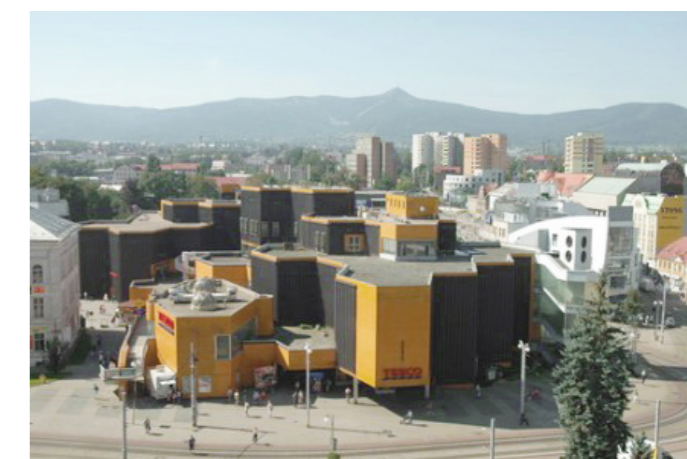
z obyčejného tovaryše vypracoval na továrníka celorakouského významu.

V polovině 19. století bylo město druhým nejlidnatějším v Čechách. V té době začalo razantně bohatnou a pozvedávat svou stavební kulturu. Radnice, divadlo, lázně, muzeum a další budovy potvrzují finanční možnosti města na přelomu století.

Dominanci germánské architektury ukončila až druhá světová válka. Liberec musela opustit většina obyvatel a na jejich místo přišli noví z jiných koutů nového Československa.

Hledání vztahu nepůvodních obyvatel k dědictví po Němcích nebyl jen liberecký problém, ale výzva pro celé Sudety. Postupem času se město lidmi znovu „zaplnilo“, proluky a prázdná místa však přetrvávají dodnes.

V šedesátých letech se ve městě zrodil fenomén Sial. Upozornil na sebe nejdříve všem známým vysílačem a hotelem na Ještědu, který měl pro místní i symbolický význam. Dá se s nadsázkou říct, že usazením tak důležité „české“ stavby na nejvýznamnější vrch nad městem, byl konečně završen přerod německého Reichenbergu na český Liberec. Výrazný rukopis Karla Hubáčka a jeho spolupracovníků se dále promítl do stavby obchodního domu Ještěd a například do vedlejšího kulturního domu (autoři Pavel Švancer a Pavel Vaněček).

1.3 LIBEREC SOUČASNOST

Od Sametové revoluce se dodnes příliš nepodařilo navázat na kvalitní architekturu, pro kterou byl Liberec obdivován v minulém režimu. Mezi mnoha stavebními balasty zde zatím vzniklo pouze několik „přesahujících“ staveb. Mezi ně lze řadit například krajskou knihovnu a do ní vklíněnou synagogu (autor Radim Kousal), Centrum Vlasty Buriana (autor Pavel Šťastný), či mateřskou školu na Nové Rudě (autoři Petr Stolín a Alena Mičková). Město se nicméně začalo znovu hledat a postupně vyplňuje prázdná místa.

V roce 2019 radnice založila Kancelář architektury města s architektem Jiřím Jandourkem v čele. Podobně jako například pražský IPR, i liberecký KAM se snaží o komplexní pohled a koordinaci tvorby nové zástavby a veřejných prostranství města. Důraz na přeměnu nekoncepční výstavby na promyšlenou a schopnou navázat na své okolí se ukázala například na vyhlášené soutěži na proměnu nedalekého Tržního náměstí (vítěz o-v-a architekti). Mezi prvními vydanými dokumenty je Manuál veřejných prostranství, který řeší vizuální smog ve městě, dále pak Zásady SML pro výstavbu ve městě, který i laickému stavebníkovi vysvětlí zásady vzhledu a umístění nové zástavby.

Výňatky z dokumentu Zásady SML pro výstavbu ve městě:

Kancelář architektury města

[1] Ctít ráz okolní krajiny, kontext a měřítko tradiční urbanistické zástavby i kvality architektonického detailu.

Zásady SML pro výstavbu ve městě

[2] Střechu RD zvolit mezi rovnou a sedlovou. Rovné střechy doporučujeme řešit jako zelené.

[3] Katalogové domy adaptovat do kontextu krajiny a okolní zástavby.

[4] Stavební čára RD musí navazovat na stávající stavební čáru danou původní zástavbou, popř. bude stanovena Kanceláří architektury města.

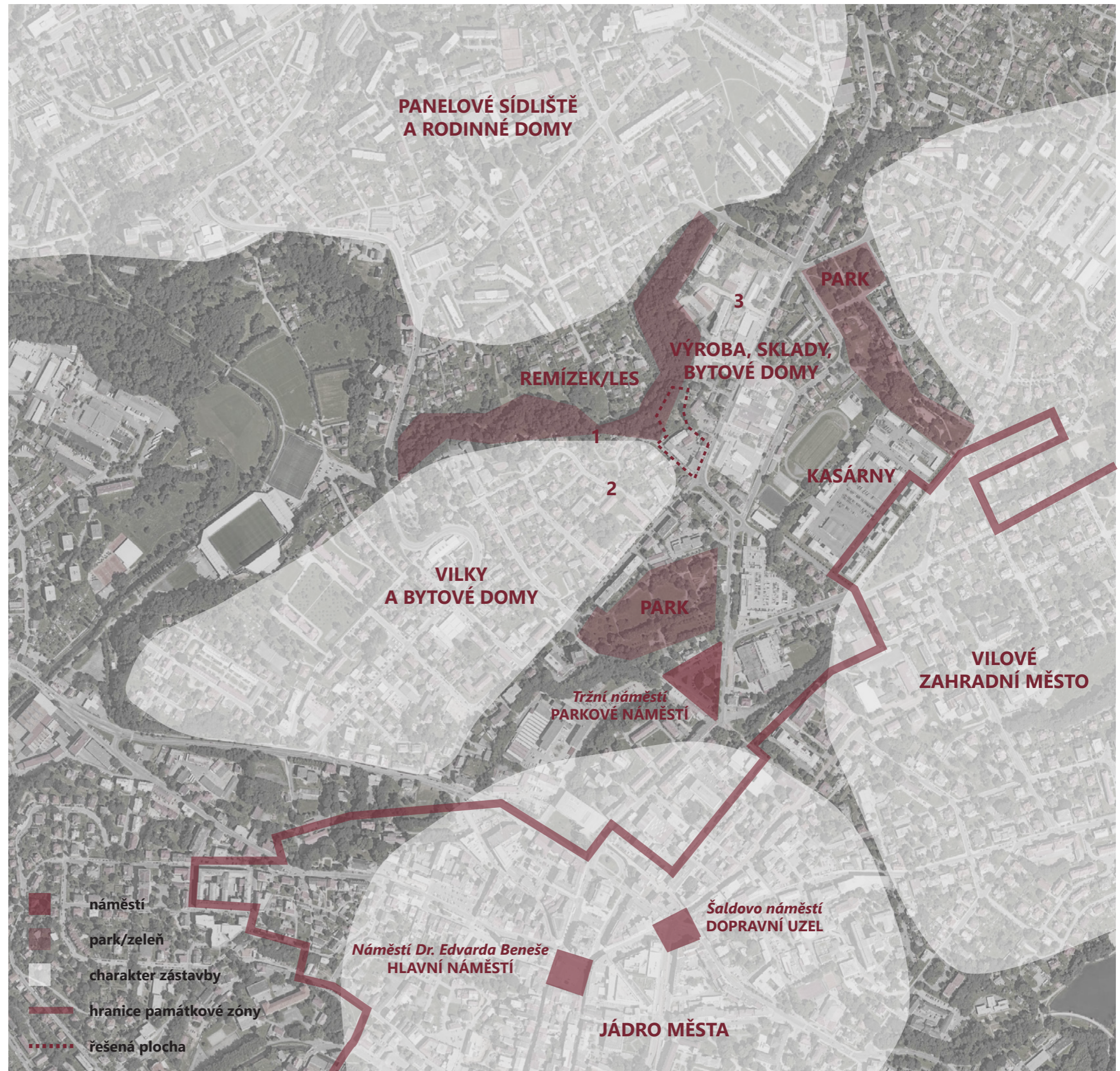

2 LOKALITA

2.2 LOKALITA CHARAKTERY

Areál leží na rozhraní tří rozličných ploch. Ze západu ulice Emy Destinové ukončuje zástavbu vilek a bytových domů. Východně pokračují velké pozemky s průmyslovými areály a několika bytovými domy. Na sever se pozemek svažuje do nezastavěného remízku nad Jizerským potokem. V okolí najdeme dva větší parky. Obecně lze shrnout, že areál se nachází na kraji širšího centra města, sousedí s nevyužívanou zelení, která má rekreační potenciál. Ruprechtická ulice není vůbec využita pro městský život a zatím splňuje pouze potřeby automobilové dopravy. Protože areál s ulicí sousedí, měl by se návrh věnovat i jí. Kultivace nepříjemné ulice na kvalitní veřejný prostor určitě posílí i samotný areál.

2.3 LOKALITA VÝZNAMNÉ STAVBY A SOUČASNÍCI

- 1 radnice
- 2 obchodní dům Baťa
- 3 Krajská vědecká knihovna
- 4 plavecký bazén
- 5 vojenské kasárny
- 6 Severočeské muzeum
- 7 Oblastní galerie
- 8 židovský hřbitov
- 9 bytový dům Anny Resselové
- 10 Ullrichovy domy
- 11 městský starobinec
- 12 městský chorobinec

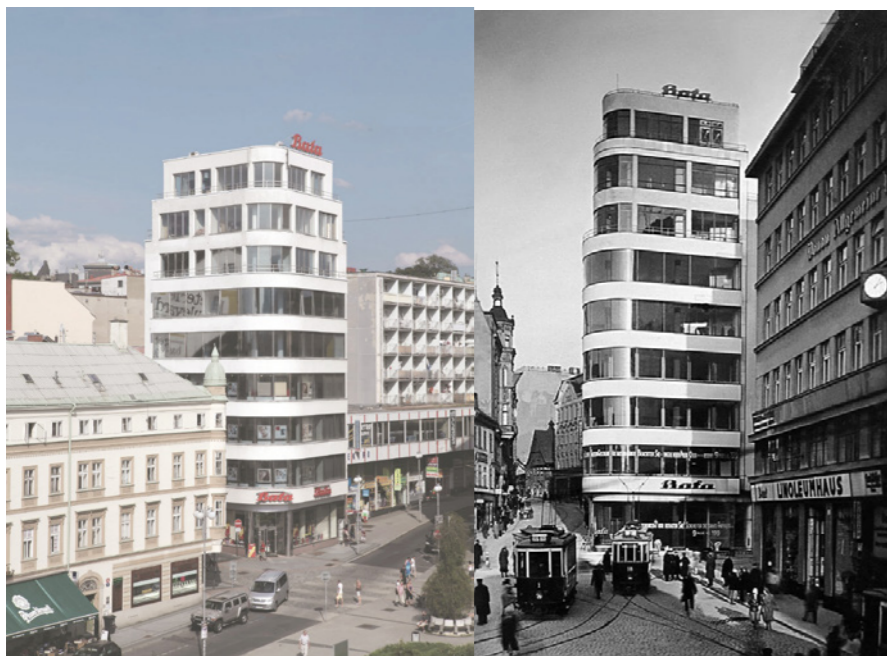
1. RADNICE

Neorenesanční budova radnice postavená v letech 1888 - 1893 odkazuje na dobu největšího bohatství a slávy tehdy Reichenbergu. Architekt Franz von Neumann na poměrně malé parcele navrhl radnici nápadně podobnou té vídeňské a zdůraznil na ní především vertikály, které se pro mnohé pozdější liberecké stavby staly typickými. Svoji zdobností a impozantností stavba výrazně přesahuje hranice regionu.

4. PLAVECKÝ STADION

Nepochopitelně přehlížený architektonický skvost slouží veřejnosti jako městský bazén od roku 1975. Architekt Pavel Švancer dům pojal v modernistickém duchu. Nástup do budovy umístil na uroveň Tržního náměstí, kdežto bazénovou halu usadil o uroveň níž a propojil ji s klidnou zahradou. Bílé keramické tvarovky a svislé červené lamely se uplatňují také v interiéru, kde je doplňuje tmavě červená mozaika.

2. OBCHODNÍ DŮM BAŤA

Jeden z libereckých „mrakodrapů“ vznikl roku 1931 na nevelké parcele podle návrhu zlínského architekta Vladimíra Karfíka. Výrazně převyšovaný objekt navržený v pro Liberec neobvyklém funkcionalistickém stylu vytvořil důstojné nároží jedné z nejrušnějších ulic centra a silně se uplatňuje v panoramatu celého města.

5. KASÁRNY 6. ŘÍJNA

Dnes jim Liberečané neřeknou jinak než Dolní kasárny, správně se jmenují Kasárny 6. října a postaveny byly jako Kaiser Franz Josef Infanterie Kaserne. Soubor osmi vyšších a čtyř nižších budov vznikl v roce 1893 podle návrhu městského architekta Adolfa Kaulferse. Areál je veřejnosti nepřístupný, přesto je důležitým a nepřehlédnutelným prvkem lokality.

3. KRAJSKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA A SYNAGOGA

V roce 2000 byla dokončena stavba knihovny na historicky těžce poznamenaném místě. Transparentní budova není na české poměry zajímavá je svojí „hi-tech“ vizáží, ale také netradičním propojením s novou synagogou, která vznikla na místě vypáleného židovského svatostánku. Díky obnově této funkce si celý soubor staveb vysloužil označení „stavba smíření“.

6. SEVEROČESKÉ MUZEUM

Severočeské muzeum patří velikostí svých sbírek mezi největší uměleckoprůmyslová muzea v České republice. Bylo dostavěno roku 1898 podle návrhu architektů Friedricha Ohmanna a Hanse Grisebacha ve stylu doznívající neorenesance a romantismu. Zajímavá je především věž, která je replikou věže staré liberecké radnice.

7. OBLASTNÍ GALERIE

Budova původně postavená jako lázně už několik let slouží jako oblastní galerie. Netradiční funkční proměna lázní z přelomu 19. a 20. století a výrazná dostavba depozitáže ve tvaru kvádrů se dočkala řady architektonických ocenění a plní funkci kulturního centra města. Architektům Sialu se podařilo vnést do budovy novou funkci, aniž by jí překryli původní historickou vrstvu.

10. ULLRICHOVY DOMY

Funkcionalistické činžovní domy postavené v roce 1936 jsou zajímavé dvojí expresionistickou fasádou s rohovými okny a širokými střílnami, které jí dodávají značnou dynamiku. Autory dvou až na výšku shodných staveb jsou Karl Weber a Ernst Engler. Jedna budova je orientována do ulice a druhá do klidné zahrady.

8. ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Židovský hřbitov byl postaven roku 1865. Do té doby místní museli používat židovský hřbitov ve vzdáleném Turnově. Secesní průčelní budova s bránou byla v roce 2009 zrenovována do vkusné původní podoby, která byla narušena poválečnou érou, kdy sloužila jako skladiště. Interiér budovy dnes slouží jako památník šoa. Celý hřbitov je chráněn jako kulturní památka.

11. MĚSTSKÝ STAROBINEC

Sto deset metrů dlouhou budovu v Zeyerově ulici navrhl v roce 1899 architekt Adolf Kaulfers. Novogotickou fasádu orientovanou do zahrady je členěna do tří částí a na koncích zakončena výraznými příčnými loděmi. Celkově dům obsahoval 42 dvoulůžkových a 16 čtyřlůžkových pokojů.

9. BYTOVÝ DŮM ANNY RESELOVÉ

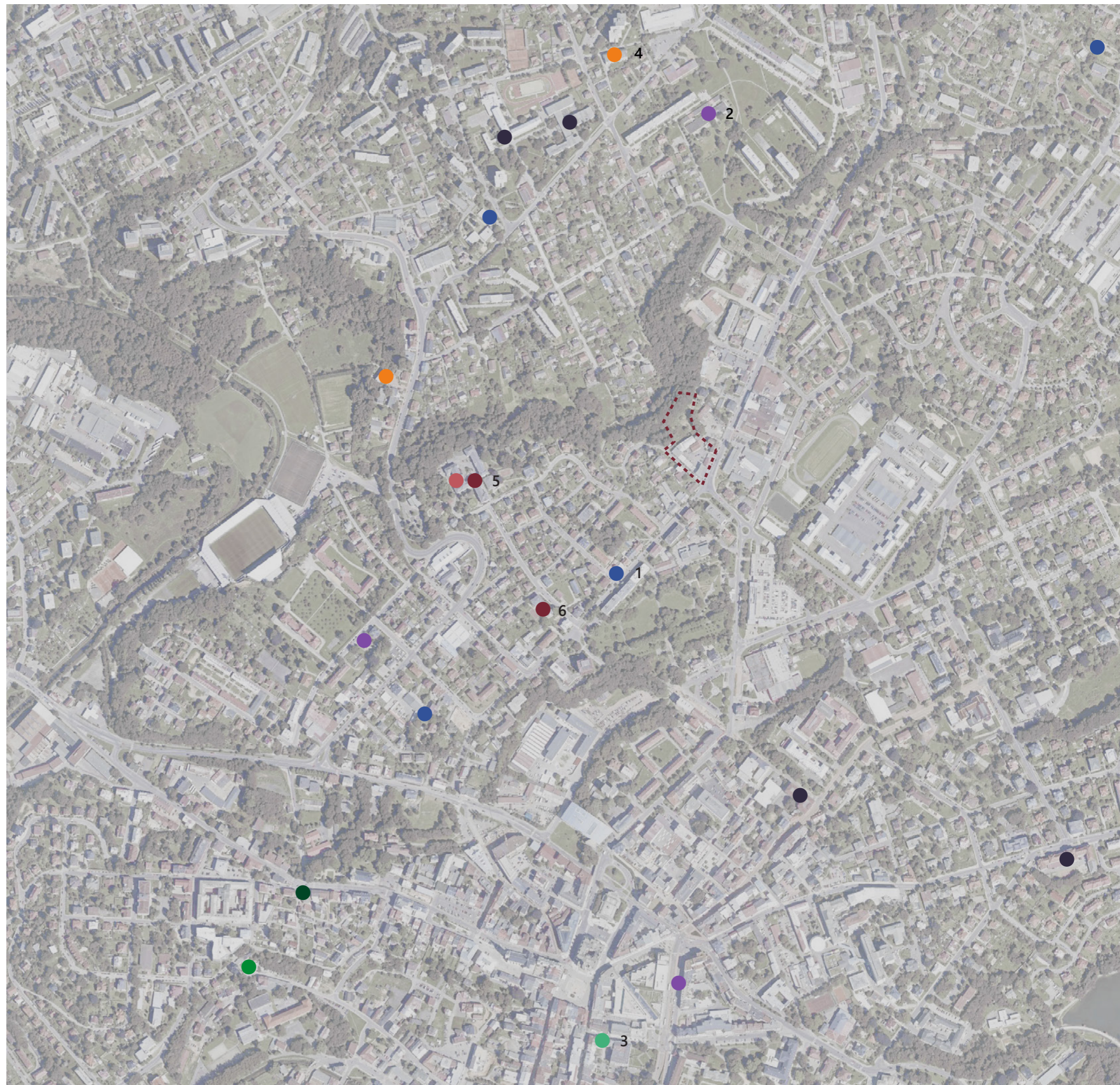
Dva spojené bytové domy byly postaveny v letech 1933 podle plánů architektonické kanceláře Peukert Henke. Budova reprezentuje standardní bytovou výstavbu třicátých let dvacátého století a je ceněna pro svoji zachovalou fasádu, na které jsou hrany hmoty akcentovány jednak rohovými okny a pak také dovnitř prolomenými vchody, které jsou kryté subtilní vykonzolovanou střešou. Jedná se o příklad moderní architektury a současníka řešeného areálu.

12. MĚSTSKÝ CHOROBINEC

Ústav pro dlouhodobě a nevléčitelně nemocné stojí naproti starobinci a vznikl o deset let později v duchu nastupující secese podle projektu městského architekta Josefa Schuha. Celkem zde žilo 82 chovanců.

2.4 LOKALITA SOCIÁLNÍ SLUŽBY A DALŠÍ OBČANSKÁ VYBAVENOST

- základní škola
- mateřská škola
- komunitní/nízkoprahové centrum pro mládež
- dům dětí a mládeže
- dům na půl cesty
- azylový dům
- nízkoprahové denní centrum
- domov pro seniory
- chráněné bydlení pro hendikepované
- centrum denních služeb pro hendikepované

1. MATEŘSKÁ ŠKOLA

Soukromá mateřská škola pro 20 dětí se nachází v Ruprechtické ulici nedaleko řešeného místa. Sídlí v třípodlažní budově ze začátku 20. století, která nebyla na provoz školky navržena, stejně tak zahrada je oproti jiným zařízením poměrně malá.

4. DŮM S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU

Autory dvou domů s pečovatelskou službou jsou Michal Kohout a Zdeněk Jiran, kteří je navrhli v roce 1996. Architektonicky umírněné a vkusné domy jsou propojené společnými prostory. Malometrážní byty mají vlastní balkony orientované na sever.

2. NÍZKOPRAHOVÉ CENTRUM PRO DĚTI A MLÁDEŽ MAJÁK PLUS

Nízkoprahové centrum pro děti a mládež sídlí v Konopné ulici v Ruprechticích a nabízí kapacitu pro 20 klientů. Mladistvým nabízí jednak pomoc a poradenství při řešení problémů a také volnočasové aktivity sloužící k jejich lepšímu začlenění do společnosti.

5. JEDLIČKŮV ÚSTAV

Historie ústavu poskytujícího komplexní péči o tělesně postižené se píše od roku 1903. Čtyřpodlažní „Domov pro mrzáky“, v němž dodnes Jedličkův ústav sídlí, byl postaven v roce 1912 a najdeme v něm čtyři byty pro skupinové a šest bytů pro individuální bydlení. Dále se zde pak nachází společné prostory a zázemí pečovatelské služby.

3. DŮM NA PŮL CESTY - MOST K NADĚJI

Dům na půl cesty sídlící v centru města ve Felberově ulici poskytuje bydlení, sociálně terapeutickou a právní pomoc pro mladistvé do 26 let. Dům poskytuje služby od roku 2019 a jeho kapacita je 23 klientů. Vznikl sloučením několika služeb pod jednu střechu: Domu humanity, který nabízí protidrogové a sociální služby, programu sociální prevence a vězeňských programů.

6. DŮM UČŇŮ - JEDLIČKŮV ÚSTAV

Budova dnes poskytuje byty a zázemí Jedličkovu ústavu, vznikla však jako internát pro učně. V roce 1933 byla postavena podle návrhu architekta Karla Kerla a v přízemí se nacházela prostorná jídelna pro chovance. V průběhu let prošla řadou necitlivých úprav, při kterých dostala neforemnou mansardovou čepici.

2.5 LOKALITA DOPRAVA

Areál sousedí se zastávkou autobusu hromadné dopavy, tudíž je z hlediska MHD komfortně obslužen. V docházkové vzdálenosti 500 metrů se také nachází zastávky několika dalších linek včetně tramvajové.

Do centra města trvá chůze přibližně deset minut. Blíže centru se nachází i několik velkokapacitních parkovišť a parkovat se dá i v ulicích okolo pozemku.

Ruprechtickou ulicí podle sčítání dopavy z roku 2016 denně projede 5 až 7 tisíc vozidel, je tedy významnou městskou tepnou.

Liberecký terén není přívětivý k cyklistům, nicméně v návrhu koncepce okolí areálu je důležité položit si otázku, zda by v Ruprechtické ulici i tak neměly být vyznačeny cyklopruhy pro větší bezpečnost. V této otázce je Liberec i přes intenzivní snahu vedení v posledních letech pozadu za městy jako Hradec Králové či Olomouc.

- zastávka MHD
- velké parkovací plochy
- - - docházková vzdálenost 500 m
- trasa autobusu MHD
- ⋯ trasa tramvaje MHD

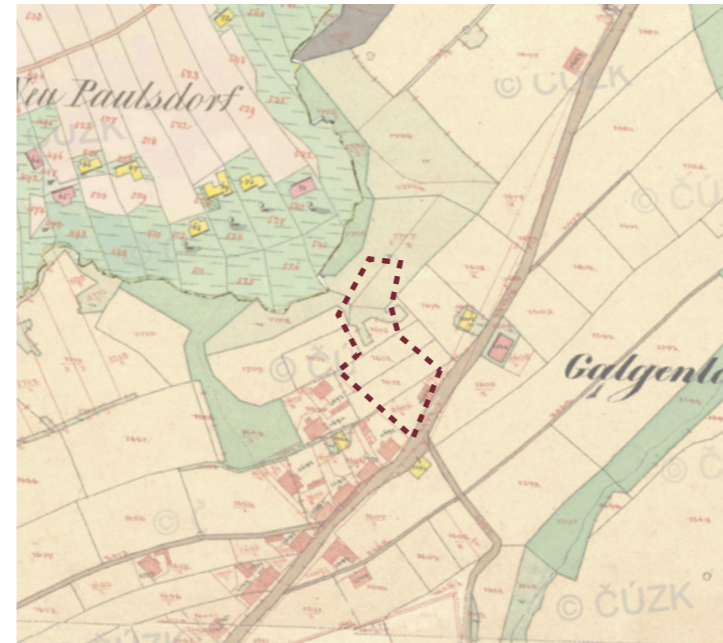
3.1 MÍSTO MAPY

Na mapových zobrazeních si můžeme povšimnout, že Ruprechtická ulice tvořila dopravní osu dávno předtím, než začala vznikat okolní zástavba. Je to dané tím, že po ní od nepaměti směřovala doprava směrem na Frýdlant.

Stávající uliční síť se stabilizovala až na začátku dvacátého století. Především díky směru automobilové dopravy dnes hlavní silnice zabočuje z Ruprechtické do ulice Budyšínská směrem

k Tržnímu náměstí. Jedná se o novodobou změnu, v minulosti byla za hlavní ulici považována samozřejmě Ruprechtická.

První domy v okolí areálu vznikly před koncem 19. století a jedná se o třípodlažní dům s restaurací Country, po něm následovaly vedlejší jednopodlažní a dvoupodlažní domy stojící přímo na řešeném pozemku.

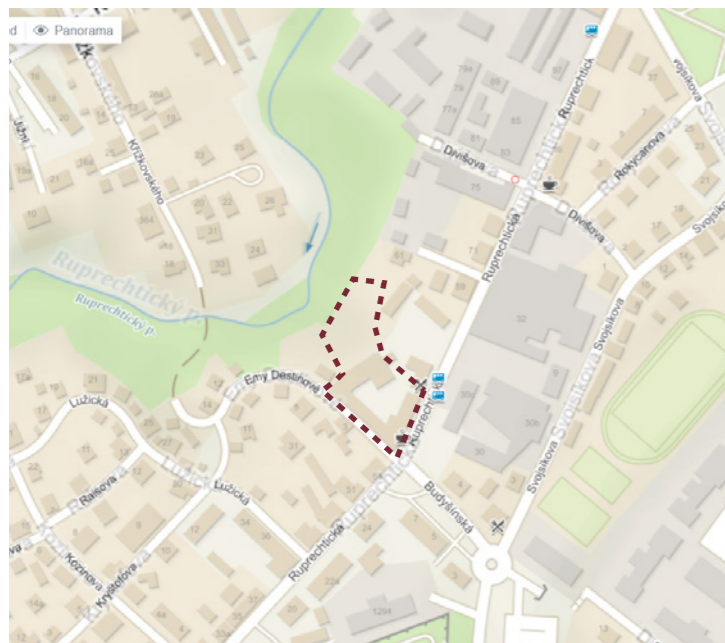
Císařský otisk stabilního katastru, 1843

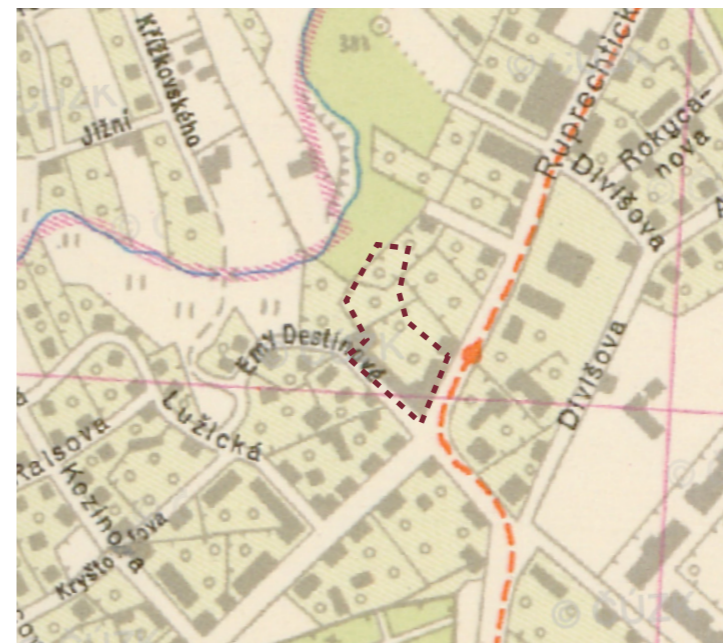
Ortofotomapa, 2019

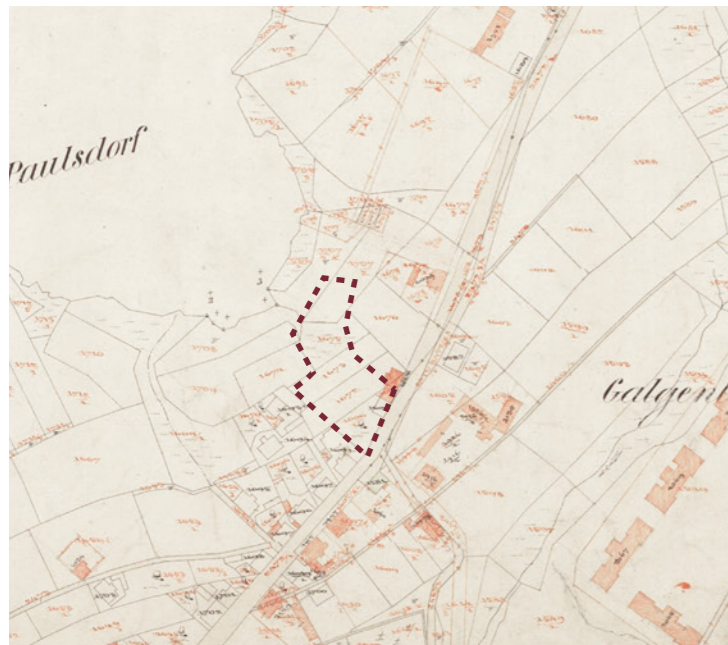
Plan von Reichenberg, 1901

Základní mapa, 2021

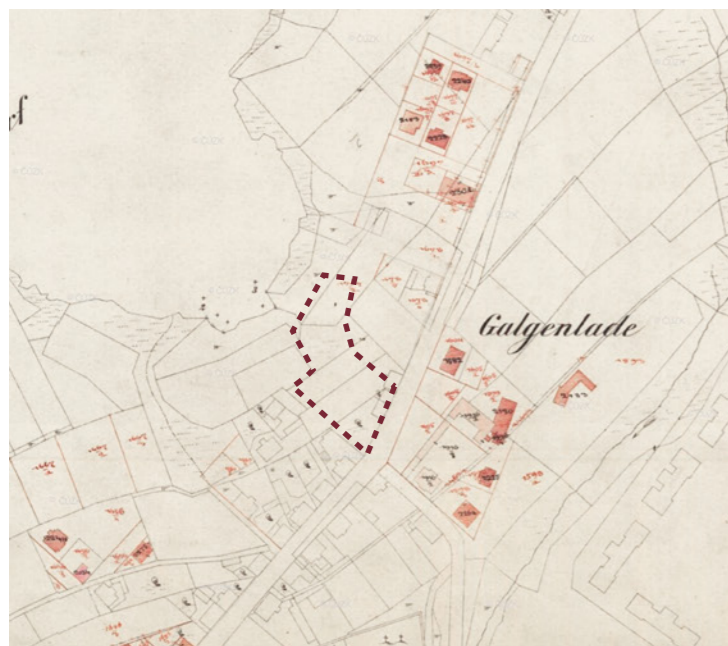
Mapa Liberce, 1947

Katastrální mapa evidenční, kolem 1893

Ortofotomapa, 1938

Katastrální mapa evidenční, kolem 1899

Ortofotomapa, 1952 - 54

Katastrální mapa evidenční, 1933

Ortofotomapa, 1975 - 77

3.2 MÍSTO VYBAVENOST

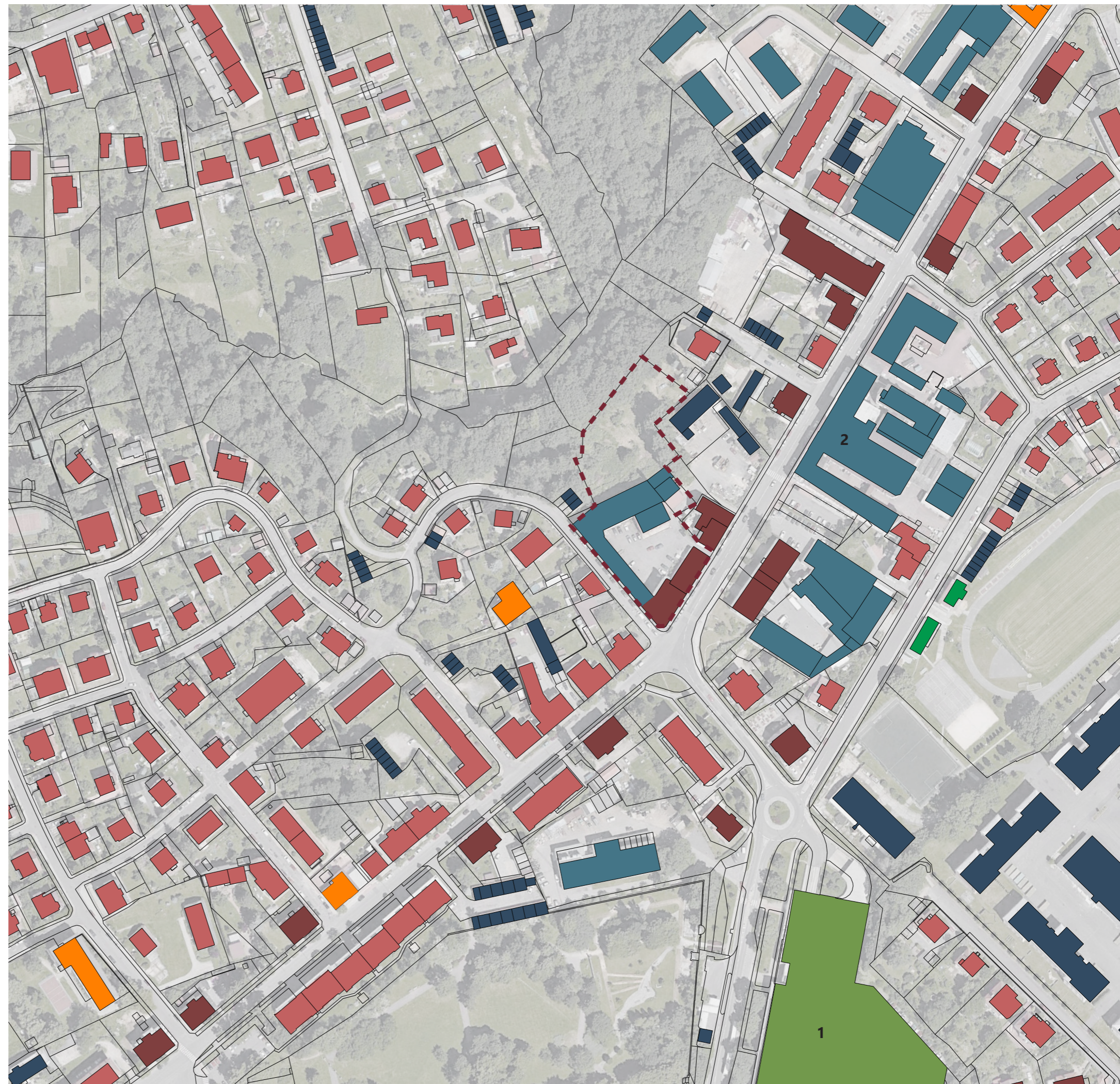
V okolí najdeme základní městskou vybavenost. Cca 200 metrů od pozemku stojí velký nákupní dům doplněný o další menší obchody. Směrem k centru se nachází několik kaváren a restaurací.

Blíže k centru města pochopitelně nabídka služeb a obchodů roste. V Ruprechtické ulici se nachází obchod s potravinami, cukrárna a další prodejny různého zboží. Nedaleká továrna MOCCA, více známá pod svým původním názvem LIPO, vyrábí různé druhy sladkých laskominek. Bohužel nedisponuje podnikovou prodejnou.

Lokalitu považují za dostatečně vybavenou, s přibývajícimi bytovými domy však bude vhodné služby navýšit. Především komerční parter v Ruprechtické ulici shledávám za nejvhodnější způsob, jak ji povýšit na významnou městskou třídu.

- bydlení
- smíšené (bydlení/obchod/kanceláře)
- veřejné služby
- obchod
- sport
- výroba, dílny
- garáže, sklady, kasárny

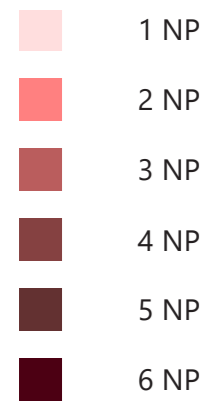

3.3 MÍSTO PODLAŽNOST

Ruprechtická ulice je zajímavá různorodostí zástavby. Prostředávají se na ní jednopodlažní haly s dvoupodlažními až čtyřpodlažními bytovými domy. Více než 4 patra mají pouze panelové domy, ty dosahují až 6 podlaží.

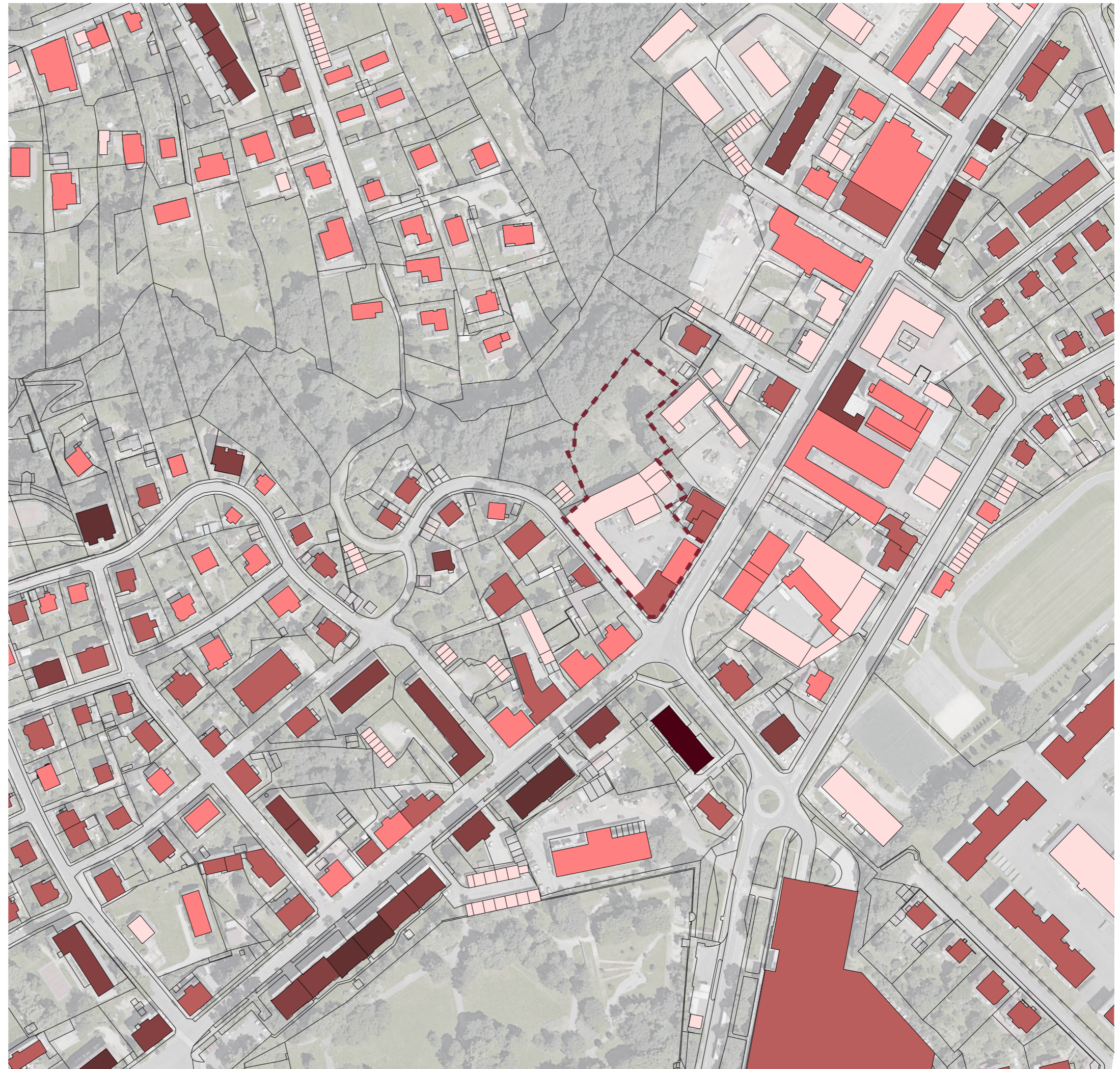
Na západ od řešeného areálu se nachází dvou až třípodlažní vilky, na severu převládají už spíše jen dvoupodlažní rodinné domky a panelové sídliště.

Východisek pro návrh výšková mapa příliš nedává. Proměnlivá podlažnost je základním rysem lokality, tudíž by k ní navrhovaná zástavba nemusela tolik přihlížet. K řešení spíše bude, jak domy navážou na samotný třípodlažní nárožní objekt Tatry.

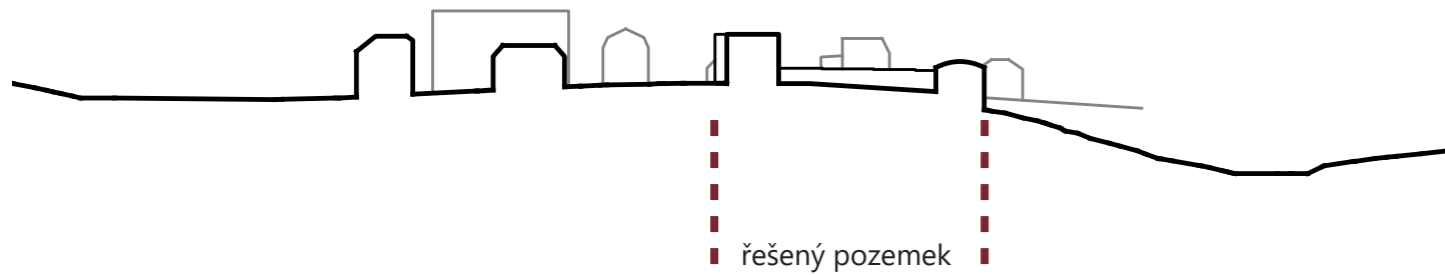
STŘEŠNÍ KRAJINA

Střešní krajina okolí je podobně různorodá jako ve zbytku města. Je směsicí sedlových a valbových střech vilek a starších domů a velkých plochých střech panelových domů a fabrik. Tento fakt mě vede k závěru, že je třeba střešní krajinu respektovat a vycházet s ní, její pestrost ovšem není pro návrh příliš svazující a určující.

3.4 MÍSTO MORFOLOGIE

Pro Liberec typická členitá morfolgie ovlivňuje také řešené místo, a to nejvíce v severojižním směru. Areál se nachází na kraji zlomu, který klesá přibližně 25 metrů k Jizerskému potoku severně od něj. Ruprechtická ulice se nachází na nepatrném „hřebeni“, ze kterého je dobrý výhled na Ještěd a Jizerské hory, rámuující liberecké panorama.

4.1 AREÁL HISTORIE

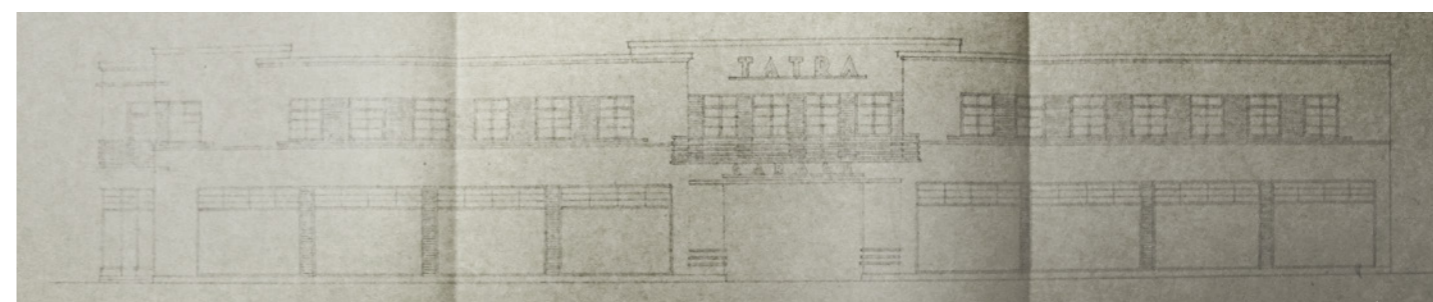
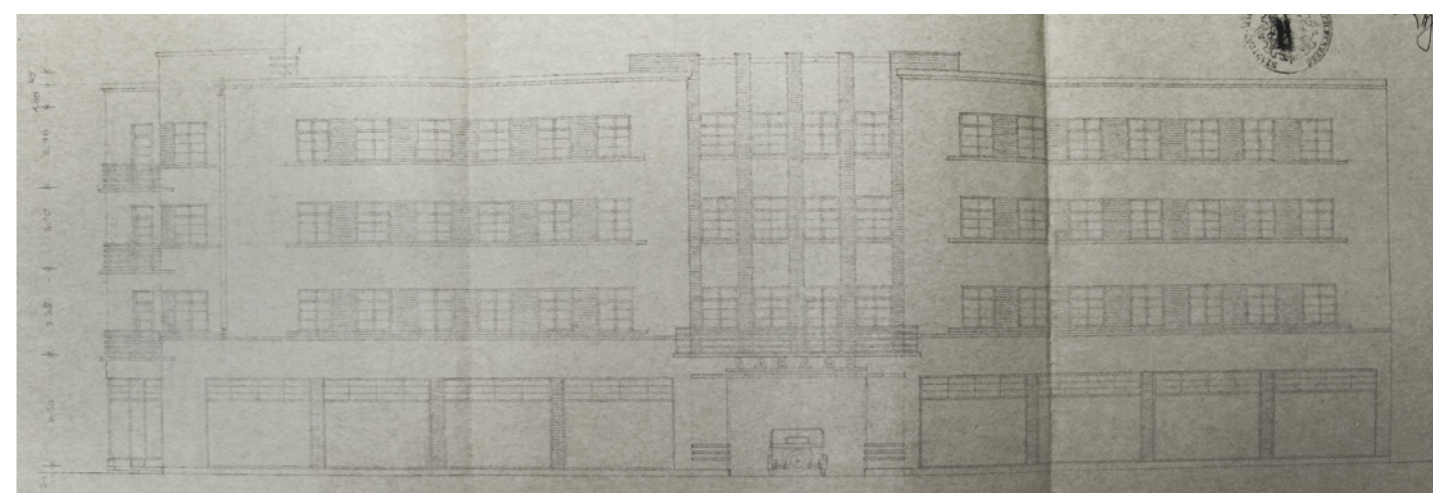
Polyfunkční autodům Antona Eisenkolba je reprezentantem v Liberci nepříliš běžné funkcionalistické architektury, v tomto případě navíc ovlivněnou expresionismem. Projekt areálu vypracovala v roce 1926 místní kancelář Kühnelt & Linke a hlavní budova z roku 1930 pochází od místního architekta a stavitele Ernsta Pfeifera. Stavba proběhla v letech 1926–1930.

Za domem umístěný rozsáhlý areál jednopodlažních budov obsahoval vše důležité pro motoristy a cyklisty, včetně příslušenství (olej, sklad benzínu, pneumatiky). Firma byla rovněž autorizovaným servisem a prodejcem vozů Tatra a Mercedes. Součástí areálu byla i továrna na řetězy. Později sloužil pro potřeby ČSAO (Československé automobilové opravy) a poté zde probíhala školení učňů automechaniků. Celkově se ve dvoře nacházelo 7 dílen. Vyšší třívrátová budova uprostřed obsahovala pojezdový jeřáb na demontáže kabin.

Nárožní dům je ceněný především pro své elegantní uskočené nároží doplněné o dva subtilní zaoblené balkóny. Atika ploché střechy je

orámována výraznou římsou. Horizontální členění fasády se opakuje také v práci s okny a okenními římsami komponovanými do velkých podlouhlých ležatých obdélníků. Konstrukce domu je kombinace železobetonového sloupového skeletu a cihlových zdí.

Přízemí domu bylo vyhrazeno obchodním účelům, druhé patro administrativě podniku a třetí podlaží sloužilo jako prostorný byt majitele autodílen. Celý objekt je podsklepen. Centrální schodiště je umístěné při severní fasádě. Byt v posledním patře byl za komunismu rozdělen na dva menší, nicméně stále prostorné byty s hygienickým zázemím na společné chodbě u schodiště. Zajímavé je, že se u schodiště nachází venkovní pavlač, která nejspíš měla sloužit jako propojka s nepostaveným domem ozrcadleným přes průjezd. V devadesátých letech byl jeden z bytů opuštěn a sloužil jako třída pro učně. Pro ty bylo pak přestavěno i první patro a suterén, oboje na šatny a podobná zázemí.

Na přiložených obrázcích jsou nakresleny plány původního projektu, který nebyl nikdy realizován, nejspíš z důvodu nedostatku financí. Pfeifer projekt vypracoval v únoru 1930 ve dvou variantách, lišících se pouze výškou. První varianta byla pouze dvoupodlažní, naproti tomu částečně realizovaná druhá varianta byla čtyřpodlažní.

Hlavním rozdílem mezi plány a postavenou stavbou bylo to, že celý objekt měl být na uliční čáře ještě odzrcadlen přes průjezd do dvora. Postavilo se ovšem jen levé křídlo, navíc snížené o jedno patro.

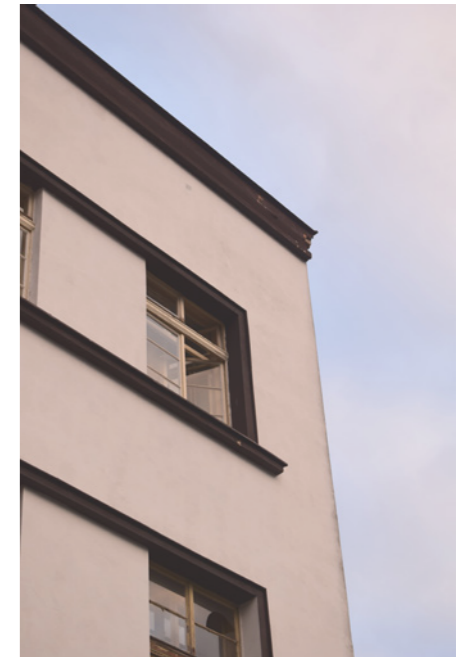

4.2 AREÁL SOUČASNOST

V současnosti jsou dílny ve dvoře z větší části nevyužívané a funguje zde pouze jeden autoservis. Zbytek budov je opuštěný nebo slouží jako sklady.

Nárožní budovu v posledních letech využívá už jen pražírna kávy a kavárna Nordbeans.

Dům při rekonstrukci fasády před deseti lety přišel mimo jiné o proslulý nápis AUTO TATRA, nicméně Liberečáci o něm stále mluví jako Tatře.

4.3 AREÁL BUDOUCNOST

Majitelem areálu Tatra je Ještědská stavební společnost spol. s r.o. Ta se rozhodla vystavět zde soubor čtyř nových domů. V nich by měl být pension s kapacitou 50 lůžek, sloužících pro přechodné ubytování pracovníků centra. Dále by se v areálu měly nacházet výzkumné laboratoře zaměřené na nano technologie a IT systémy chytrých budov, testovací centra s nimi spojená, skladovací plochy a kancelářské plochy.

Studie pochází od pražského studia Žalský architekti. V jejich návrhu původní garáže a dílny ustoupí třem novým samostatně stojícím domům a jednomu přisazenému z boku stávajícího nárožního. Domy přiměřeného měřítka hmotově vychází z okolní vilové zástavby. Nejnižší dům je čtyřpatrový, nejvyšší šestipatrový. Všechny mají plochou střechu. Pod budovami je navrženo podzemní parkoviště s kapacitou 75 stání.

Podle mého názoru se jedná o vkusný návrh, který hmotově zapadá a upoutá pouze výraznou barvou a velkorysími francouzskými okny. Problematická se mi zdá spíše náplň domů požadovaná investorem.

Pokud vycházíme z obecné poučky, že ideální polyfunkční dům ve městě nabízí bydlení a práci v poměru 1:1, nabízí se otázka, zda by to nemělo platit i zde. Bydlení je v návrhu koncipováno pouze jako dočasné – apartmánové a hrozí, že celý soubor bude pojat jako oplocený, na noc zamykaný areál. Svůj návrh tedy budu směřovat směrem: pracovní příležitosti adekvátně vyvážené bydlením.

4.4 AREÁL PLATNÝ ÚZEMNÍ PLÁN

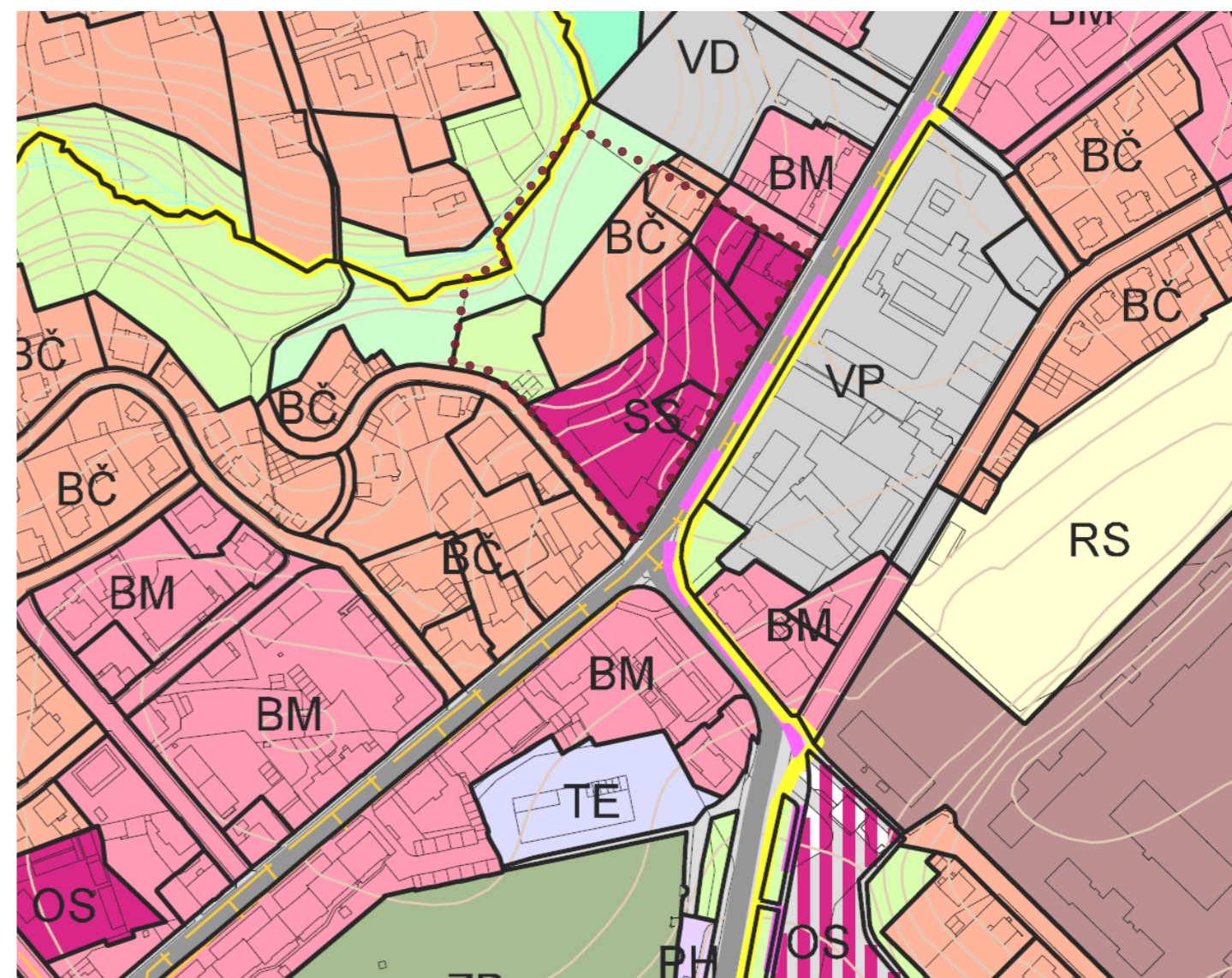
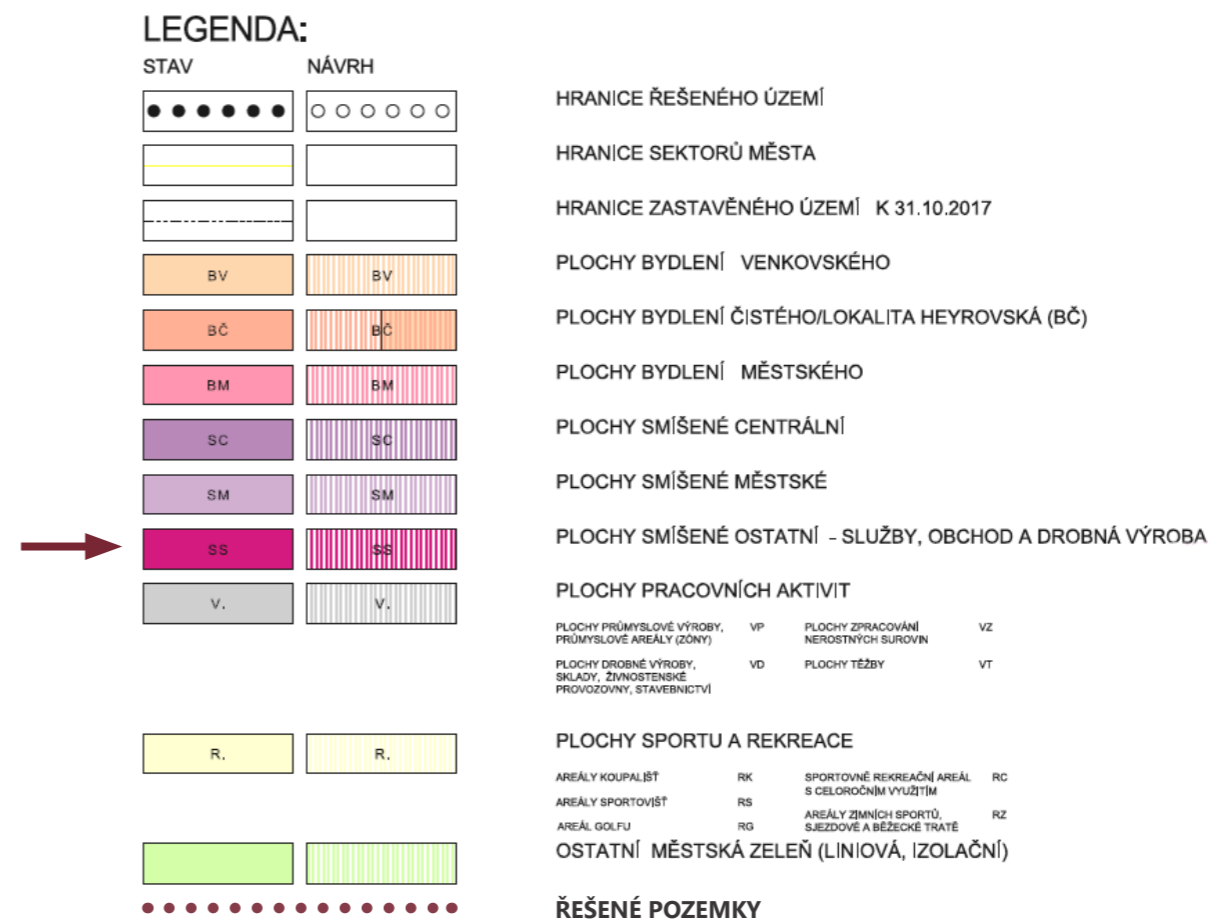
Platný územní plán s uvažovaným funkčním využitím (vznačeno šipkou) nepočítá a řešené plochy vymezuje jako plochy smíšené ostatní, které plní spíš funkci komerční a výrobní. Okolní plochy mají podobný charakter, do zástavby širšího centra města v současnosti už příliš nezapadající.

Je nutné vzít v úvahu, že platný územní plán byl koncipován a navržen jako dokument s platností pouze do roku 2015. Díky tomu by bylo možné označit ho za zastaralý a neschopný plnit nároky roustoucího centra města. Nicméně i tak je důležitý pro analýzu stavu lokality. Jak moc je nutné řídit se jím v samotném návrhu, je samozřejmě otázkou.

PODMÍNKY VYUŽITÍ ÚZEMÍ PRO PLOCHY SMÍŠENÉ OSTATNÍ (SS)

1. Plochy smíšené ostatní jsou území určená pro komerční účely s převažujícími obslužnými činnostmi, obchodem a drobnou výrobou.
2. Určujícím typem zástavby jsou komerční objekty odpovídající svým charakterem stávající zástavbě.
3. Od ploch bydlení budou plochy smíšené ostatní odděleny účinným pásem ochranné zeleně. **Podmínky účinnosti určí svým stanoviskem příslušný dotčený správní úřad ochrany životního prostředí. V lokalitě 29B/7 bude vymezen na jižním a západním okraji pás zeleně o minimální šíři 10 m.**

TABULKA Č. 3.3/8 – SPECIFIKACE PŘÍPUSTNOSTI STAVEB PRO PLOCHY SMÍŠENÉ OSTATNÍ (SS)			
Činnost	Stavby	Přípustnost	Podmínka, limita
Bydlení	rodinné domy	nepřípustné	
	bytové domy venkovského charakteru	nepřípustné	
	viladomy	nepřípustné	
	bytové domy v blocích vícepodlažní bytové domy	nepřípustné	
Stravování, ubytování	restaurace, hostince	nepřípustné	
	integrované jídelny, bufety a restaurace	přípustné	
	hotely, penziony, hostely	podmíněné	do 50-ti lůžek
	ubytovny, koleje	nepřípustné	
Obchod	Autobazary	podmíněné	provozem ani obsluhou neomezí hlavní činnosti
	obchodní domy	podmíněné	místního – sektorového významu
	prodejny integrované prodejní stánky	přípustné	
	samostatné prodejny	podmíněné	místního – městského významu; s maximální výměrou prodejní plochy 1500 m²
	Tržiště	podmíněné	provozem ani obsluhou neomezí ostatní činnosti
	Tržnice	podmíněné	
Zdravotní ctví, sociální péče	stavby pro bydlení sociálního charakteru (např. domy penziony, domy s pečovatelskou službou)	nepřípustné	
	stavby pro sociální účely (např. domovy důchodců, azylové domy)	nepřípustné	
	specializované kliniky	nepřípustné	

4.5 AREÁL NAVRHOVANÝ ÚZEMNÍ PLÁN

Město Liberec od roku 2011 zpracovává nový územní plán, který je v současnosti ve fázi veřejného projednání návrhu. Optimistický odhad dokončení a schválení mluví o konci roku 2021. Z důvodu brzkého konce současného ÚP jsem se rozhodl zařadit sem i projednávaný.

Z dostupné dokumentace vyplývá, že nový územní plán se snaží podmínky využití území zobecnit a rozřadit do menšího počtu kategorií, nejspíše kvůli snaze o větší variabilitu a pestrost území.

Řešené pozemky jsou označeny jako plochy smíšených aktivit a nabízí velké množství aktivit.

Okolní zástavba je oproti platnému ÚP více smíšená a vytlačuje plochy pro výrobu, z čehož je možné vypozařovat snahu o transformaci okolní zástavby do zjednodušeně řečeno více městské podoby. Zajímavostí je, že v Ruprechtické ulici se už nepočítá se stavbou tramvajové trati, která byla odkloněna jinam.

Uvažovaná náplň areálu - sociální bydlení, doplněné o sociální služby a obchodní parter spadají do kategorií využití přípustného a podmíněně přípustného a v níže přiloženém seznamu jsou vyznačeny *takto*.

PODMÍNKY VYUŽITÍ ÚZEMÍ PRO PLOCHY SMÍŠENÝCH AKTIVIT (A)

PŘÍPUSTNÉ VYUŽITÍ

domy smíšené funkce
ubytování (zejména)

- koleje
- ubytovny
- hotely
- penziony

obslužné funkce (zejména)

- předškolní a školní výchova
- kultura
- sport
- sociální a zdravotní služby
- komerční služby
- stravování
- veřejná správa

výrobní funkce (zejména)

- nerušící výroba
- řemeslná výroba
- sklady
- opravny
- zemědělské a lesnické služby
- zahradnictví, skleníkové areály
- technické služby města
- komerční administrativa

zvláštní zájmy (zejména)

- obrana státu
- civilní ochrana
- zvířecí útulky

PODMÍNĚNĚ PŘÍPUSTNÉ VYUŽITÍ

trvalé bydlení

- rodinné domy
- bytové domy

specifické bydlení (zejména)

- domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou
- hospice, chráněné bydlení

obslužné funkce

- obchodní prodej
- zemědělsko výrobní funkce (zejména)
- rodinné farmy vč. hospodářských budov

nakládání s odpady

stavby pro reklamu

dopravní infrastruktura (zejména);

- kapacitní odstavení OA a autobusů,
- terminály a vozovny VDO
- areály údržby komunikací
- čerpací stanice pohonných hmot, autobazary
- kapacitní odstavení NA

technická infrastruktura nadřazených systémů

- plošně nenáročná zařízení

NEPŘÍPUSTNÉ VYUŽITÍ

zejména využití, u kterého existuje zjevné riziko, že:

- vyvolá omezení ve smyslu hygienických a dalších předpisů stávajících navazujících pozemků jiné funkce negativní účinky na kvalitu prostředí a pohodu bydlení sousedních pozemků překročí přípustné hygienické limity

INFORMATIVNÍ JEVY

STAV / PLOCHY STABILIZOVANÉ NÁVRH / PLOCHY ZMĚN ZASTAVITELNÉ, NEZASTAVITELNÉ NÁVRH / PLOCHY ZMĚN PŘESTAVBY ÚZEMNÍ REZERVY

01-C			

Orange	Vertical lines		
Red	Vertical lines		
Blue	Vertical lines		
Light blue	Vertical lines		

Light blue	Vertical lines		
Light orange	Vertical lines		
Green	Vertical lines		
Dark green	Vertical lines		
Light green	Vertical lines		
Light cyan	Vertical lines		
Red	Vertical lines		

INFORMATIVNÍ JEVY

- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
- HRANICE URBANISTICKÝCH SEKTORŮ
- OZNAČENÍ URBANISTICKÝCH SEKTORŮ
- HRANICE POZEMKOVÝCH PARCEL

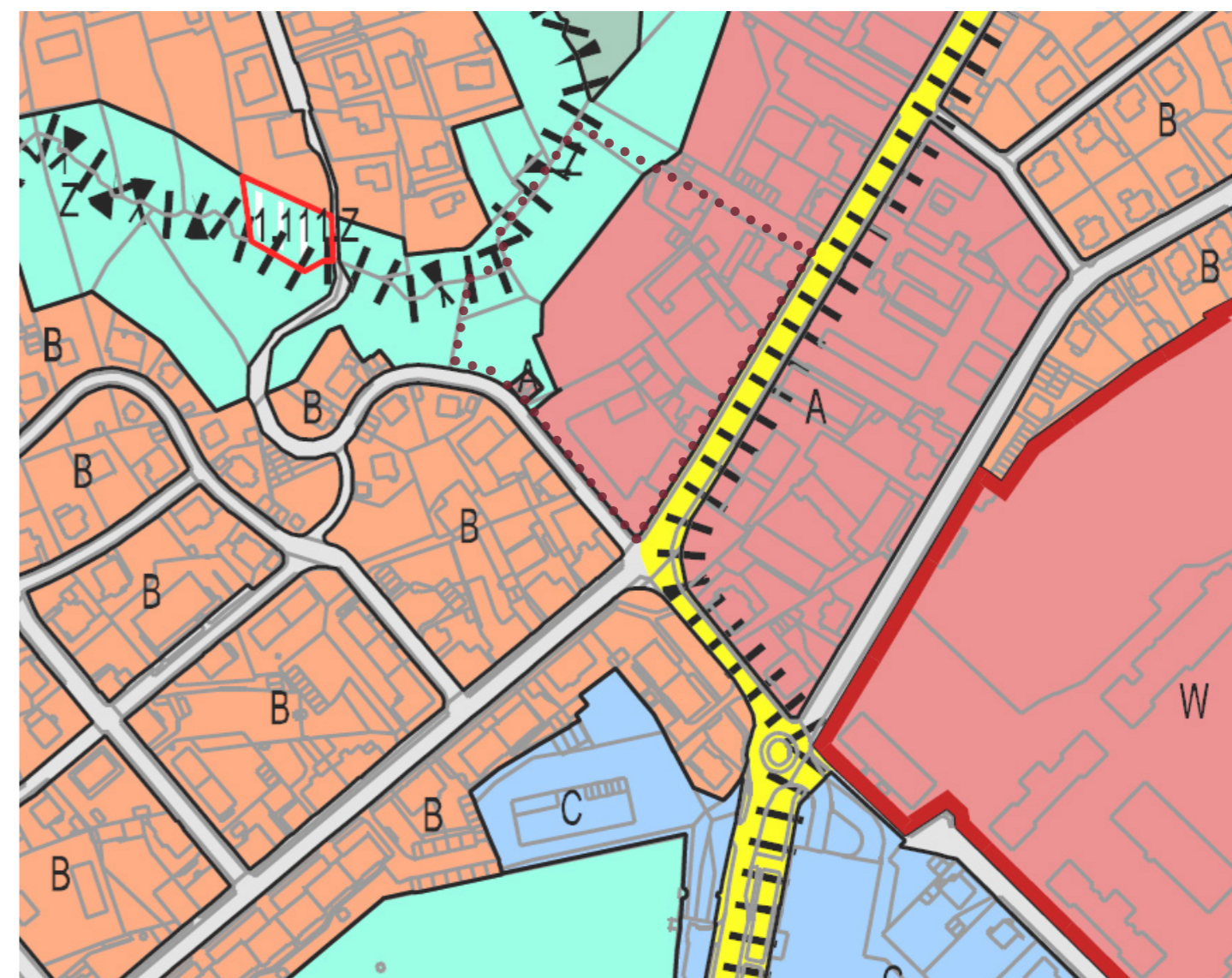
PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ – ZASTAVITELNÉ

- PLOCHY BYDLENÍ (B)
- PLOCHY SMÍŠENÝCH AKTIVIT (A)
- PLOCHY SMÍŠENÉ CENTRÁLNÍ (C)
- PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ (O)

PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ – NEZASTAVITELNÉ

- PLOCHY VODNÍ A VODOHOSPODÁŘSKÉ (V)
- PLOCHY ZEMĚDĚLSKÉ (K)
- PLOCHY LESNÍ (L)
- PLOCHY PŘÍRODNÍ - LESNÍ (N)
- PLOCHY PŘÍRODNÍ - NELESNÍ (N)
- PLOCHY SÍDELNÍ ZELENĚ (Z)
- PLOCHY SPECIFICKÉ NEZASTAVĚNÉ - ARMÁDY ČR (W)

..... ŘEŠENÉ POZEMKY

4.6 AREÁL KATASTR A VLASTNICKÉ VZTAHY

Na přiložené mapce jsou znázorněny majetkové poměry areálu Tatry a přilehlých pozemků. Vlastníkem areálu (červená barva) je Ještědská stavební společnost spol. s r.o. „Plochy sídelní zeleně“ směrem na sever k Jizerskému potoce vlastní soukromník. Stejně tak sousední bytový dům s restaurací a prázdnými parcelami vlastní soukromá osoba.

V mém návrhu bych se rád věnoval především pozemkům Ještědské stavební, které jsou pro zástavbu určené, nicméně nabízí se otázka, zda do návrhu nezahrnout i pozemky na východní straně areálu a navrhnout alespoň hmotu nové zástavby, na kterou pozemky čekají.

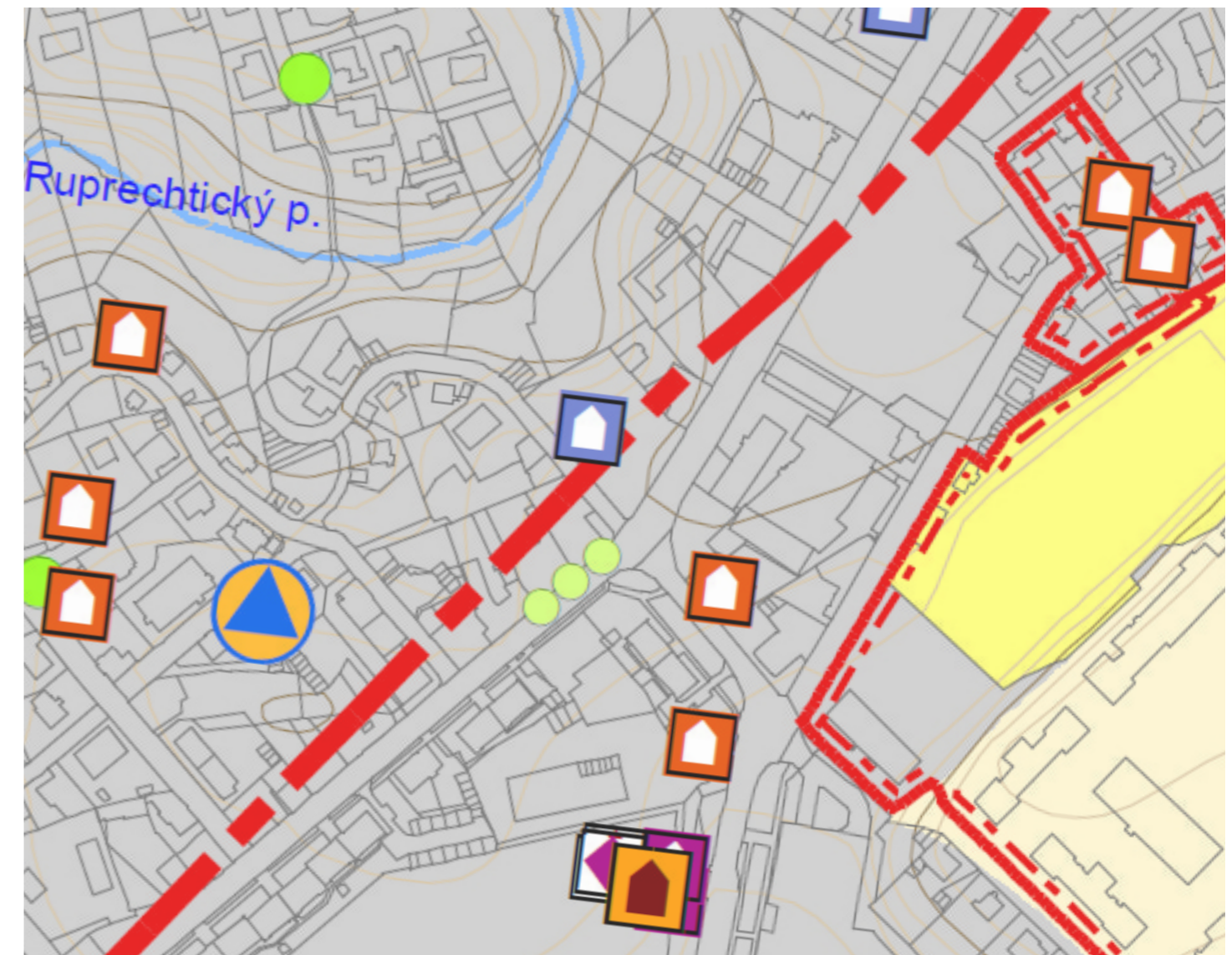
- soukromý vlastník A
zastavitelné plochy 3033 m²
plochy síd. zeleně 2348 m²
celkem 5381 m²
- soukromý vlastník B
zastavitelné plochy 2482 m²
- soukromý vlastník C
plochy síd. zeleně 3988 m²
- město Liberec

4.7 AREÁL ÚAP - VÝKRES HODNOT ÚZEMÍ

Ve výkresu hodnot ÚAP je Ruprechtická ulice označena za významnou kompoziční osu města. Bezesporně tvoří důležitou radiálu směřující do centra. Nová zástavba a funkce by tuto skutečnost měly odrážet a přizpůsobit se měnícímu se charakteru ulice, která se pomalu mění z průmyslové na obytnou, doplněnou o služby. Vedle toho byl stávající areál označen za významnou industriální stavbu.

- URBANISTICKÁ HODNOTA**
- JEDINEČNÝ URBANISTICKÝ SOUBOR
 - URBANISTICKÁ KOMPOZIČNÍ OSA
 - PAMÁTNÝ STROM
 - KRAJINÁŘSKÝ CENNÝ STROM
- ARCHITEKTONICKY CENNÁ STAVBA**
- HOSPODÁŘSKÁ STAVBA
 - KULTURNÍ STAVBA
 - INDUSTRIÁLNÍ STAVBA
 - MĚSTSKÝ DŮM SAMOSTATNĚ STOJÍCÍ
 - MĚSTSKÝ DŮM V BLOKOVÉ ZÁSTAVBĚ
 - SAKRÁLNÍ STAVBA
 - TECHNICKÁ STAVBA
 - VENKOVSKÝ DŮM

5.1 SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

- klidná obytná zástavba v okolí
- výhled na Ještěd a Jizerské hory
- MHD v těsné blízkosti
- centrum v docházkové vzdálenosti
- základní služby (obchodní centrum, restaurace...) v docházkové vzdálenosti
- park v docházkové vzdálenosti

PŘÍLEŽITOSTI

- kontakt se zeleným pásem podél Jizerského potoka
- zvýšení počtu obyvatel v lokalitě
- doplnění občanské vybavenosti a sociálních služeb
- transformace průmyslových ploch na obytné a smíšené
- kultivace Ruprechtické ulice na kvalitní městskou třídu
- návrh hmotového řešení nové zástavby na sousedním pozemku

SLABÉ STRÁNKY

- vytížená a nepřehledná křižovatka v sousedství
- nekultivovaná Ruprechtická ulice
- špatný technický stav objektů garáží
- opotřebovanost nárožní budovy
- průmyslové podniky a sklady v okolí budovy
- neudržovaná zeleň v sousedství

HROZBY

- sílící dopravní zátěž na Ruprechtické ulici
- zánik ducha místa vlivem transformace území
- vznik segregovaného bydlení pro jednu sociální vrstvu
- gated communities

5.2 BOURÁNÍ VS ADAPTACE

Před hledáním nové náplně areálu pro mě bylo důležité položit si otázku, které stávající budovy jsou schopné adaptace a které by měly být zbourány.

Po prozkoumání historických podkladů a zhodnocení současného stavu jsem došel k závěru, že budovy ve dvoře jsou ve špatné stavební kondici, navíc byly mnohokrát přestavovány a část z nich už není schopna jakékoliv adaptace. Tudíž jsem dospěl k závěru, že zbourám budovu jeřábu – vysoký dům uprostřed dvora, budovu kotelny a nízké domy v ulici. Zadní frontu budov také rozdělují demolicí prostřední části, kde bývalo mytí aut.

Zbývající budovy – řada 13 garáží zakončených dílnou a velká dvoupodlažní hala sice v průběhu života přišly o své původní architektonické kvality, například velká okna a zdobnou fasádu, ale nabízejí velkorysé prostory, které se dají lehce transformovat a znovu využít. Zůstává také samozřejmě nárožní dům, který je nejhodnotnějším v celém areálu.

5.3 VÝCHODISKA A PROGRAM

Na pozemcích areálu by se bezpochyby mělo bydlet. Pokud by na pozemcích stály bytové domy, mohlo by zde najít domov několik desítek lidí.

Ruprechtická ulice má potenciál stát se plnohodnotnou městskou třídou, tudíž by kromě bydlení měla nabízet adekvátní množství pracovních příležitostí. Proto by bylo záhodno v nové zástavbě navrhnout komerční, popřípadě kancelářské prostory.

Tyto funkce bych rád doplnil o sociální službu, kterou provozuje město či kraj. Po zhodnocení kapacit a potřeb zařízení poskytujících sociální služby v Liberci jsem vyseletoval několik funkcí, které by bylo potřeba ve městě rozšířit. S narůstajícím podílem seniorů v populaci je stále aktuálnější potřeba stavby dalšího domova pro seniory. Stavba se však podle mého názoru nehodí do řešeného místa, neboť je příliš blízko rušné silnici a průmyslových areálů.

Jako další se nabízí stavba domu na půl cesty. Tato funkce se nijak neruší se zbylým bydlením, naopak se s ním doplňuje. V Liberci jeden dům na půli cesty funguje, nicméně v domě, který pro tuto funkci nebyl navržen a je otázkou, zda by se přestěhován do prostor, které byly navrženy přímo pro něj, nezlepšila i úroveň jím poskytovaných služeb.

Dům na půl cesty by mělo doplnit i adekvátní zázemí pro poskytovatele této služby a také prostory pro poradenskou a jinou činnost, která pomůže ke společenskému začlenění klientů. Nabízí se vytvoření komunitních a volnočasových prostor, například dílen, které by mohly navázat na industriální historii místa.

ROSTOUCÍ POČET OBYVATEL KRAJSKÉHO
MĚSTA

BLÍZKOST CENTRA I PŘÍRODY

TRANSFORMACE VÝROBNÍ LOKALITY NA
OBYTNOU

CHYBĚJÍCÍ OBČANSKÁ VYBAVENOST V
LOKALITĚ

CHYBĚJÍCÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY V RÁMCI
MĚSTA

BYDLENÍ
+
OBČANSKÁ VYBAVENOST
A SLUŽBY

VELKÝ OBYTNÝ AREÁL BY MĚL PODPOŘIT
INKLUZI RŮZNÝCH SOCIÁLNÍCH VRSTEV
OBYVATELSTVA

NEDOSTATEČNÁ KAPACITA SLUŽEB
DOMŮ NA PŮLI CESTY A SLUŽEB K NĚMU
PŘIDRUŽENÝCH

VYŠŠÍ POŽADAVKY NA OBČANSKOU
VYBAVENOST V NOVÉ OBYTNÉ LOKALITĚ

NABÍDNUTÍ PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ

RŮZNORODÉ BYDLENÍ
+
KOMERČNÍ PROSTORY
+
DŮM NA PŮLI CESTY
SE ZÁZEMÍM
+
PROSTORY PRO KOMUNITNÍ
SETKÁVÁNÍ

6.1 DŮM NA PŮL CESTY HISTORIE A LEGISLATIVA

Domy na půl cesty poskytují bydlení na přechodnou dobu pro osoby mladší 27 let, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby.

Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám jejich uživatelů. Služba nenabízí pouze ubytování, ale také poradenskou činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutickou činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba se poskytuje za úplaty, přičemž většinou je cena dva tisíce korun měsíčně za sdílený pokoj a tři tisíce za pokoj samostatný. Klient ubytovací smlouvu uzavírá na půl roku až rok, přičemž může být prodlužována až na tři roky.

Dům na půl cesty má kromě sociálního začlenění výše zmíněných skupin za úkol především prevenci bezdomovectví mezi mladými. Tento problém vznikl po konci socialistického režimu. V té době zákon dával každému právo na práci, ukládala mu ovšem i povinnost pracovat. Mladí lidé opouštějící dětské domovy a další ústavy, dostali umístěnku na konkrétní pracoviště a s ta byla většinou i spjata s místem pro bydlení, například v ubytovně, či podnikovém bytě.

Po revoluci byl tento systém zrušen a vzrostl počet mladistvých, kteří po opuštění sociálního zařízení nemají kam jít a především postrádají finanční prostředky, kterými by pokryli náklady na bydlení v běžném nájmu. S dramaticky rostoucími výdaji na bydlení v posledních letech se tento problém stupňuje.

První dům na půl cesty vznikl nejspíš v Drahanovicích u Karlových Varů v roce 1992 pod názvem Penzion SOS vesniček pro dospělé chlapce. Dnes registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV v České republice registruje 26 domů na půl cesty. Liberec tuto službu do roku 2019 nenabízel, dokud nebyl otevřen dům na půl cesty ve Felberově ulici v centru. V budově sídlí Multifunkční sociální centrum – Dům humanity Liberec, ve kterém je poskytován komplex sociálních služeb: protidrogové program, program sociální prevence, vězeňské programy a také dům na půl cesty s kapacitou 23 klientů.

Zákon č. 108/2006 Sb. -Zákon o sociálních službách **Vyhláška 505/2006**

Domy na půl cesty

(1) Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v domech na půl cesty se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:

a) poskytnutí ubytování:

1. ubytování v prostředí, které má znaky bydlení v domácnosti, po dobu zpravidla nepřevyšující 1 rok,
2. vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměny ložního prádla,

b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:

1. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob,
2. podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů,

c) sociálně terapeutické činnosti:

1. socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,
2. aktivity zaměřené na budování a rozvoj pracovních návyků a dovedností nezbytných pro integraci osob na trh práce,

d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:

1. pomoc při vyřizování běžných záležitostí,
2. pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů.

6.2 DŮM NA PŮL CESTY NAVRHOVÁNÍ

Legislativní vymezení domů na půl cesty je poměrně nekonkrétní, což vede ke značné rozdílnosti jednotlivých zařízení. Služby se liší délkou pobytů, spektrem přijímaných klientů i poskytovanými službami. Z toho pramení i absence vzorů, či podkladů pro návrh novostaveb či úprav stávajících objektů. Nicméně existují příklady ze zahraničí, kterými se lze inspirovat i přesto, že dům na půl cesty je české legislativní specifikum.

Nejdůležitějším posláním domu na půl cesty je sociální integrace jeho obyvatel. Služba má zprostředkovávat kontakty se společenským prostředím. Z toho plyne, že dům by neměl být ve městě odtržen od ostatních domů, naopak by v ní měl být zakomponován. Mělo by se zkrátka jednat o vcelku normální dům v městské zástavbě.

Součástí domu může být sociální podnik: kavárna či dílna, kde se budou moci obyvatelé pracovně uplatnit. Součástí mohou být kromě poraden a zázemí poskytovatele služby i společenské místnosti a klubovny pro klienty, které mohou být v určitém režimu přístupné pro veřejnost.

Do domu obvykle nastupují lidé se složitou osobní minulostí, a proto by s tímto faktem mělo pracovat i v samotných bytech. Jde především o stupňování soukromí a poskytnutí možnosti vybrat si mezi několika typy bytů od single pokojů s vlastním hygienickým zázemím a kuchyňkou, po pokoje pro více osob a sdílené kuchyňky a hygienické zázemí. Kapacita domů na půl cesty je většinou mezi 10 a 25 klienty.

6.3 DŮM NA PŮL CESTY PŘÍKLAD ZE ZAHRANIČÍ

V zahraničí institut domů na půli cesty neexistuje, je však možné najít jemu podobné služby, které jsou na pomezí azylových domů a nájemního bydlení. Jedním z nich je vídeňská realizace Vinzi-Rast Mittendrin, která spadá pod dobrovolnickou organizaci Společnost sv. Vincence Z Pauly v Rakousku. V Rakousku pod tuto organizaci spadá přes 200 center, ve Vídni jich najdeme osm a jedním z nich je právě Vinzi-Rast Mittendrin.

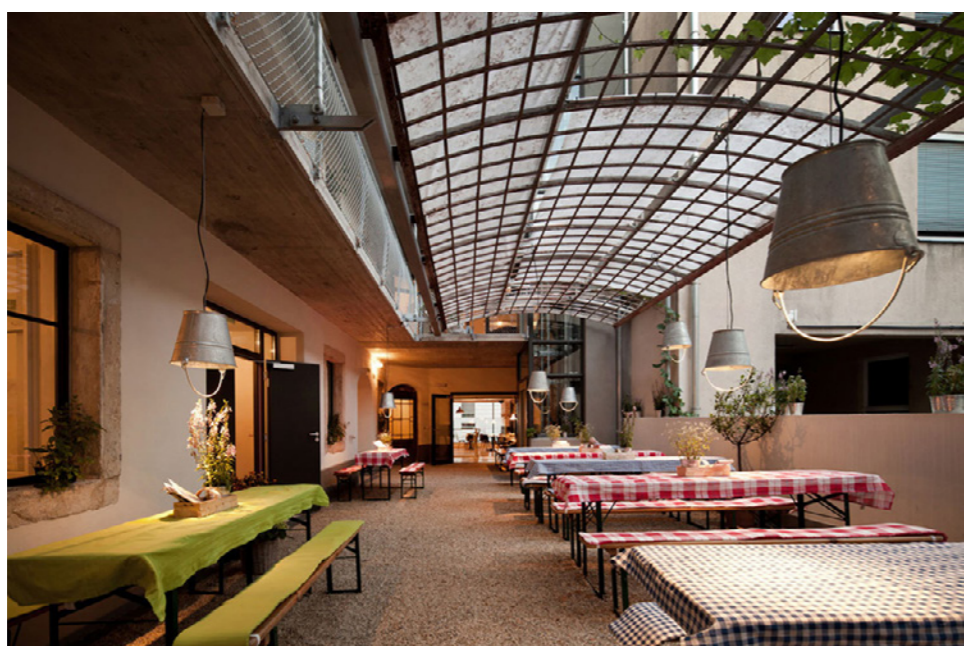
Jedná se o rekonstrukci starého bytového domu a primárně slouží bývalým lidem bez domova a vysokoškolským studentům. Tato symbióza se ukázala jako úspěšná, protože došlo k většímu začlenění mladých lidí bez domova do společnosti.

V přízemí domu se nachází restaurace a kavárna pro veřejnost, kde jsou obyvatelé domu zaměstnáni.

Dále se v domě nachází dílny, kde se mladí lidé chodí realizovat a účastnit se workshopů.

Na každém podlaží se nachází tři byty, které fungují na principu samostatných pokojů a sdílených s kuchyní a koupelí. V každém bytě bydlí směsice studentů a bývalých bezdomovců. Na každém patře najdeme místo pro setkávání – velkou kuchyň a obývací pokoj. V domě tedy najdeme jak plochy veřejné, polosoukromé, tak i ryze soukromé.

zdroj: KRIPNEROVÁ, Karolína (2017). Architektonický návrh jako nástroj sociální integrace. In: KUGL, Jiří, ed. Člověk, stavba a územní plánování 10. ČVUT V Praze, Fakulta stavební. Pp. 6-18. ISBN 978-80-01-06319-4. ISSN 2336-7687.

NÁVRHOVÁ ČÁST

AUTORSKÝ TEXT

Dílny Antona Eisenkolba jsou industriální brownfield v širším centru Liberce. Ve své době luxusní areál automobilových dílen a garáží už dosloužil a chátrá. Na následujících stranách prezentuji návrh adaptace celého souboru a přilehlého okolí.

V práci kladu důraz na kontext místa a k návrhu přistupuji s respektem ke starému, neboť v řešených budovách nacházím kvality, díky nimž mi dává větší smysl pracnější konverze s částečným doplněním o nové než pouze jednoduchá demolice a následná nová výstavba. K zamyšlení se nabízí rozdíl mezi starou a novodobou „automobilovou architekturou“. Těžko se může současný standardní autosalon či autoservis srovnávat s kvalitou architektury řešených dílen.

URBANISMUS

Zástavba v řešené lokalitě má neuspořádaný urbánní charakter. Roztříštěné bloky, pestrá střešní krajina a různorodá typologie podněcují k experimentům a tvorbě dalšího, nicméně můj názor je, že lokalita naopak potřebuje mírné zklidnění. Nové hmoty proto navrhuji jako volně stojící, jednoduché bodové domy, jejichž proporce vychází k okolních vil.

Areál pojmám jako městský blok, do kterého zahrnuji i sousední hospodu. Samotné domy pak komponuji tak, aby vytvořily prostorný vnitřní dvůr. Zbouráním několika budov jsem vytvořil veřejné prostranství a nově uplatňuji průhledy do zeleně podél Jizerského potoka. Dvůr je členěn do dvou výškových úrovní, které propojují dvěma velkorysími venkovními schodišti a bezbariérovou rampou.

ARCHITEKTURA

Do místa vkládám tři nové hmoty. Třípodlažní uliční dům vyplňuje proluku, ve které mělo v původních plánech stát ozrcadlené dvojče starého nárožního domu. V přízemí domu navrhuji komerční

prostory – obchod a kadeřnictví. Ve zbývajících dvou patrech jsou byty. Dům vnímám jako prodloužení starého a rozměry a výškou na něj navazuji. Přestože se kopírování starého výrazu na nový nabízí, pojmám svůj návrh novodobě. Pásky oken se sloupky nahrazuji čistými pásky oken. Jediný historický prvek na novém domě je přetažená římsa.

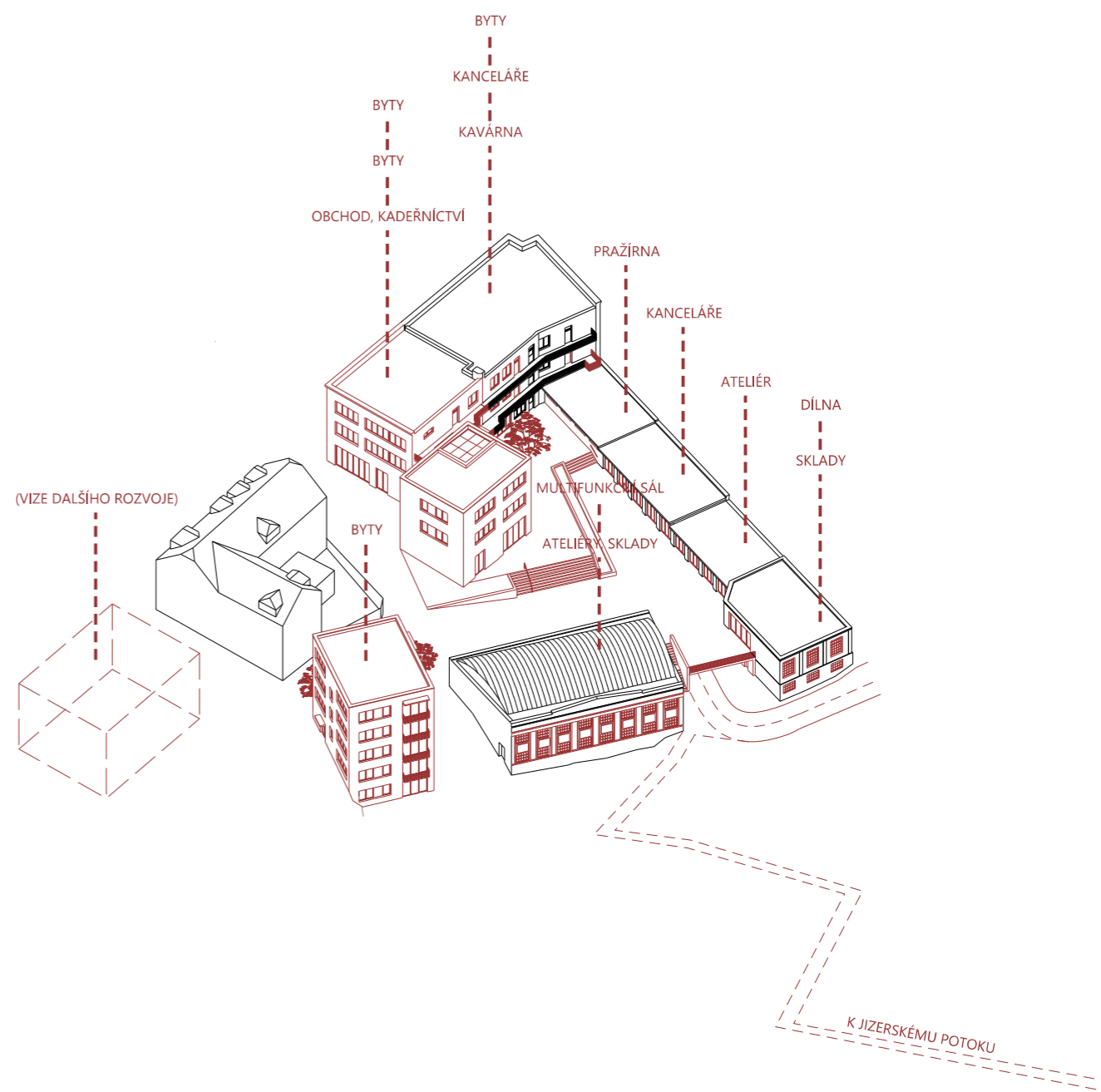
Ve dvoře navrhuji třípodlažní dům na půl cesty s kapacitou deset osob. V přízemí se nachází klubovna, poradna pro klienty a spací místnosti pro sociálního pracovníka. Ve zbylých patrech jsou malometrážní byty. V domě je venkovní kryté schodiště s výtahem. S uliční frontou je spojen venkovní pavlačí, čímž jsem vertikální komunikace zredukoval o jedno schodiště a výtah. Uvolněné dispozice využívám pro velkorysé byty. Z pavlače se vstupuje do všech bytů i kanceláří. Únik po pavlačí je možný dvěma směry do nechráněné únikové cesty v domě na půl cesty a do schodiště v nárožním domě, který je upraven na chráněnou únikovou cestu typu A.

Věž v zadní části areálu slouží čistě jako bytový dům. Celkem je v areálu navrženo 18 bytů.

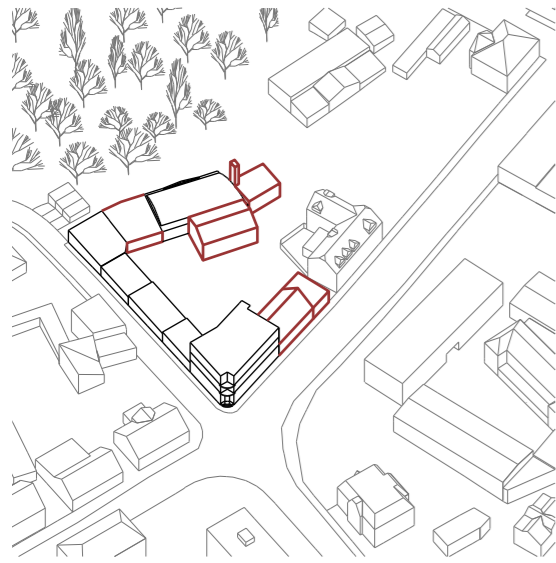
V nárožním starém domě ponechávám provozy, kterými disponuje v současnosti. V přízemí rozšiřuji kavárnu, v prvním patře navrhuji kancelářské prostory a v poslední patře byty.

Řadu bývalých garáží dělím na několik provozů. Kromě pražírny kávy zde najdeme kanceláře a výtvarný ateliér. Frontu ukončuje prostorná dílna pro veřejnost.

Starou halu přeměňuji na multifunkční prostor, který může sloužit pro sport, přednášky i zábavy. V patře pod sálem se nachází výtvarné ateliéry a sklady. Různorodé provozy ve dvoře navrhuji s důrazem na schopnost areálu žít v průběhu celého dne. Mixem tří funkcí: práce, bydlení a kultura zamezují vylidnění areálu v nočních hodinách, čímž zvyšují jeho bezpečnost.

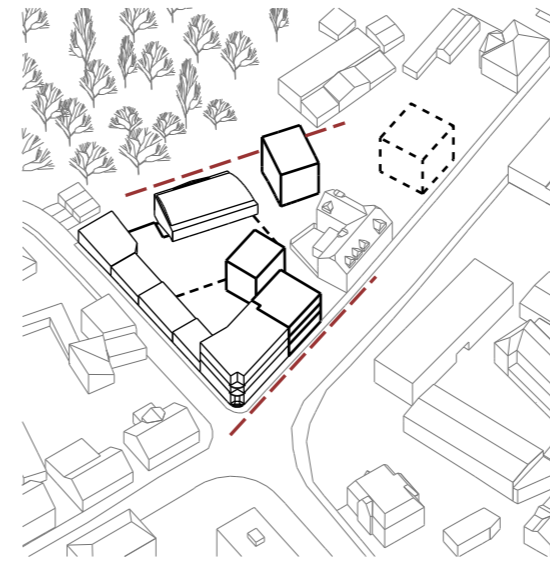

KONCEPTY

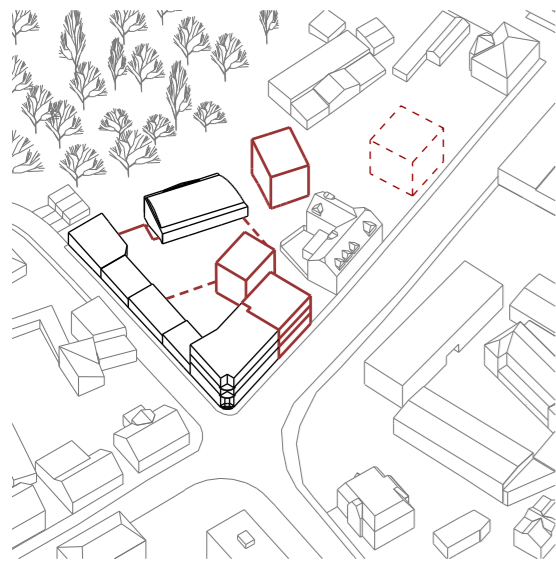
PONECHÁNÍ HODNOTNÉHO

Navrhují demolici několika dosloužilých budov a „přílepků“, které se v sevřeném areálu v průběhu téměř sta let nahromadily. Zůstávají pouze hodnotné domy schopné adaptace.

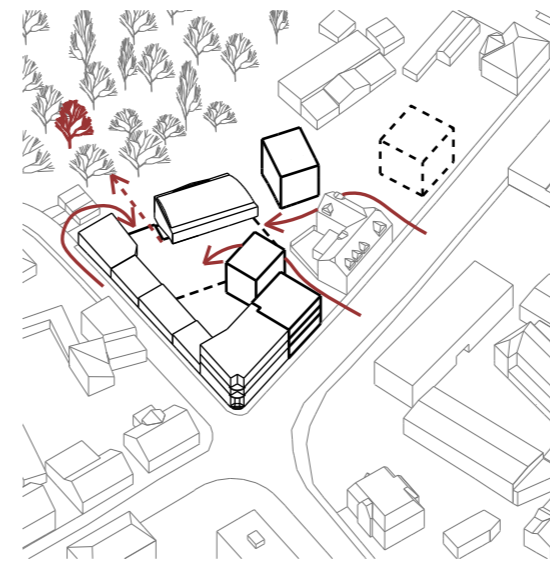
NAVAZOVÁNÍ

Nové hmoty navazují na již existující linie. Domy v ulici a ve dvoře kopírují uliční frontu, věž ve svahu je zarovnána se sousední halou.

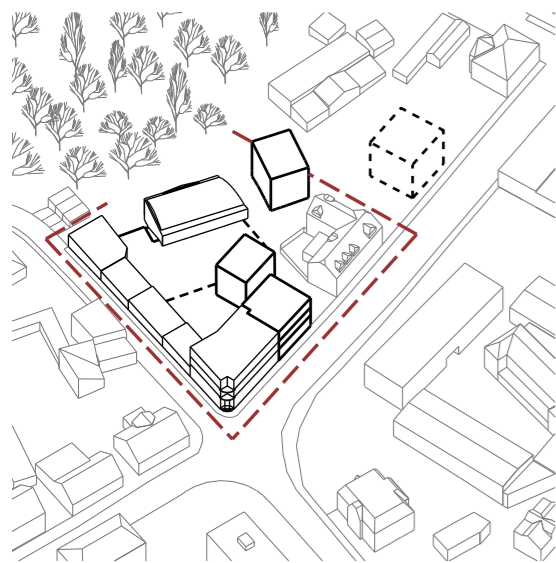
VLOŽENÍ NOVÉHO

Přidané provozy vyžadují výstavbu nových budov, kterými prokládám stávající strukturu. Nové hmoty vyplňují uliční proluku a prázdné místo v zadní části areálu. Další hmota vstupuje do prostoru dvora.

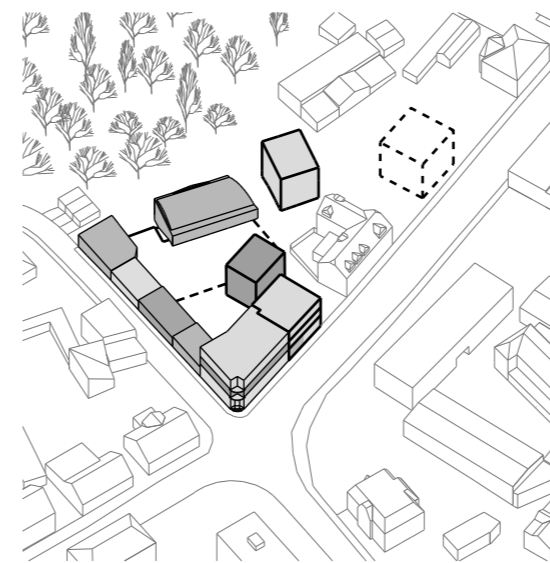
PROSTUPNOST A PRŮHLEDY

Prostor vytvořený demolicí starých hmot poskytuje místo pro plnohodnotné dvorní prostranství. Proražením fronty zadních budov se otevírá průhled do zeleně podél Jizerského potoka. Dvůr je výškově členěný tak, aby umožňoval bezbariérový nástup do budov, pohodlný pohyb pro pěší i potřebné zásobování všech provozů.

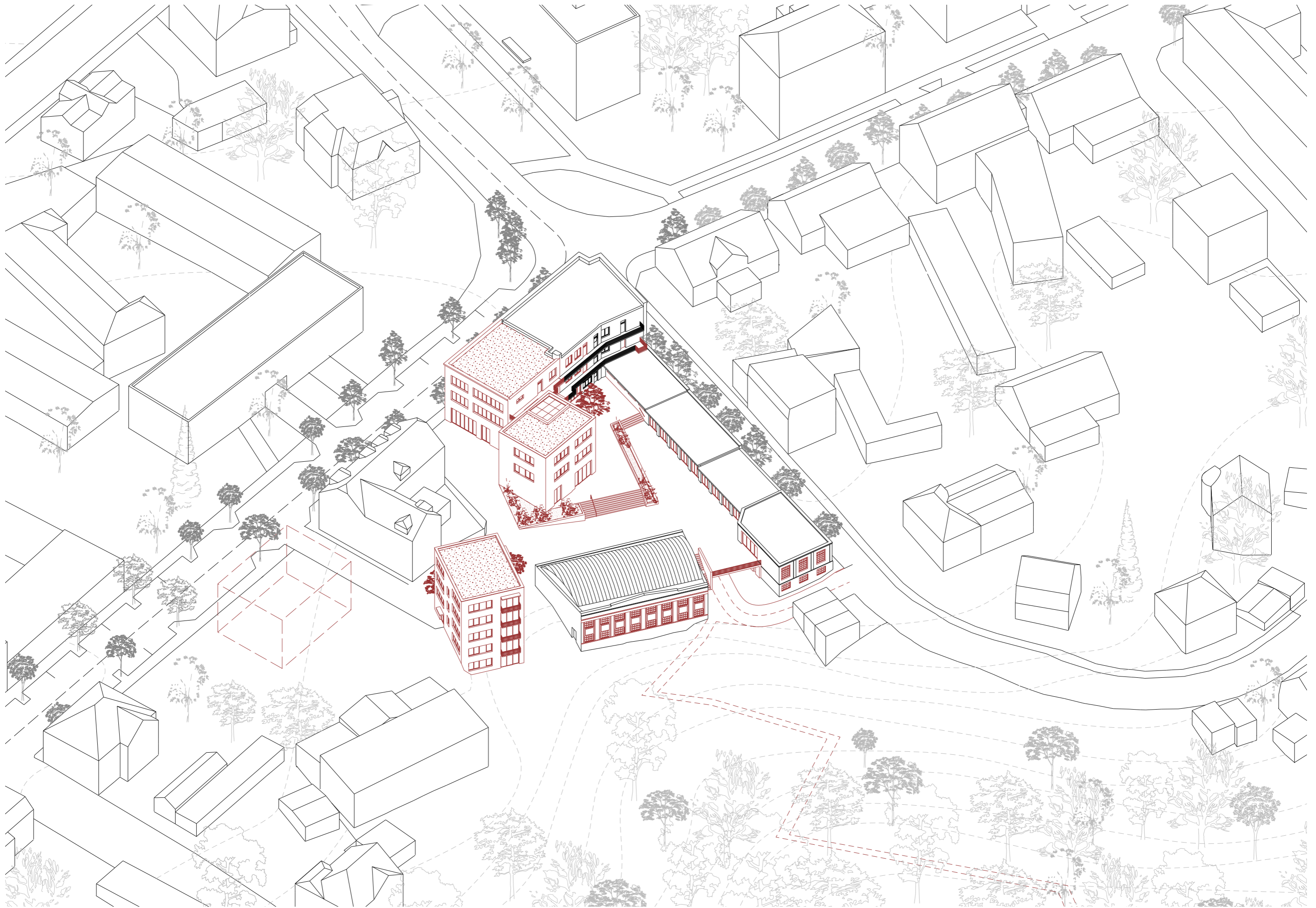
PRÁCE S BLOKEM

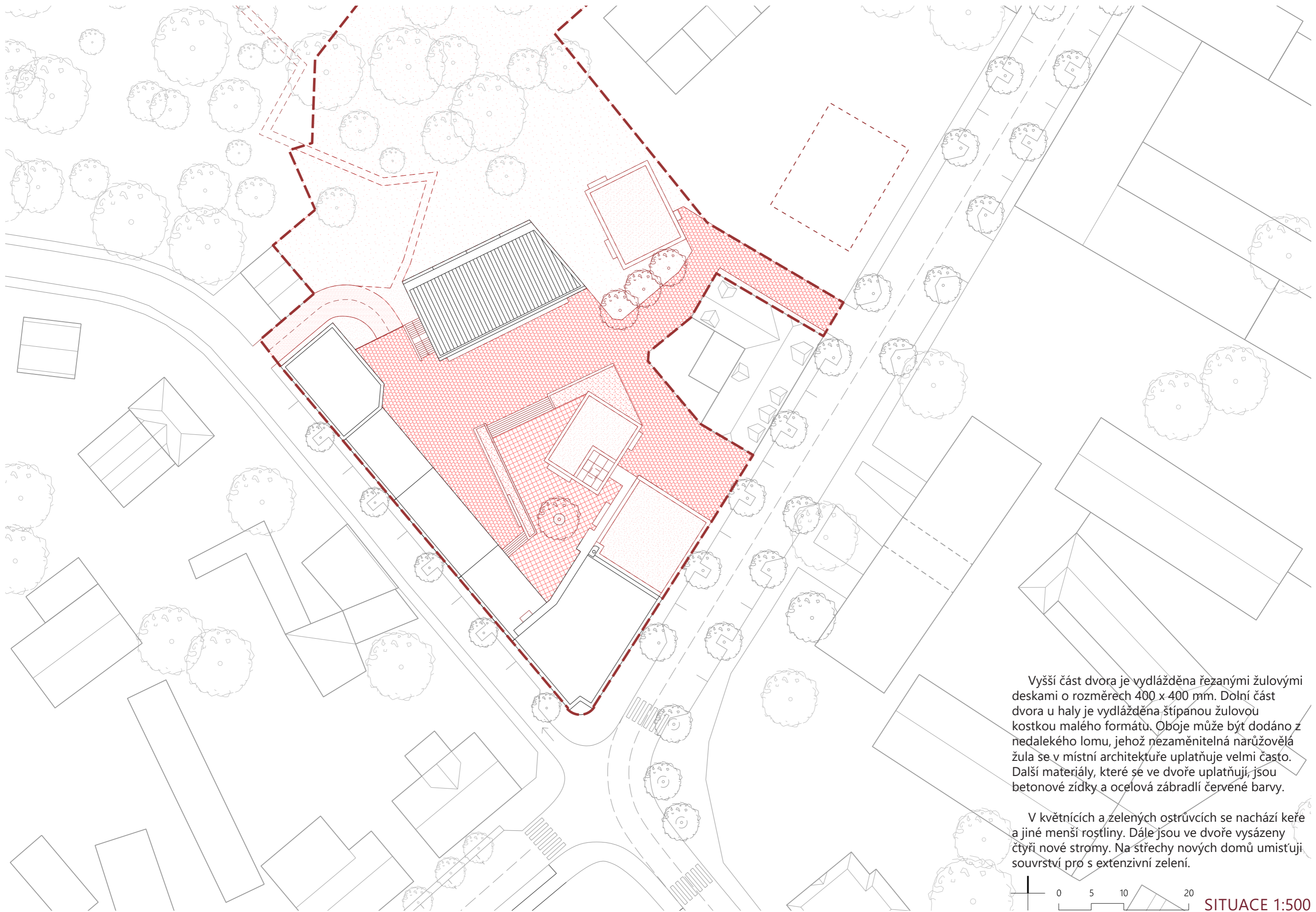
Hmotově pestrou strukturu doplňuji o klidné a jednoduché hmoty bodových domů tak, aby společně dotvořily prostupný městský blok. Práce s blokem a dvorem je hlavním urbanistickým konceptem návrhu.

PESTRÝ AREÁL

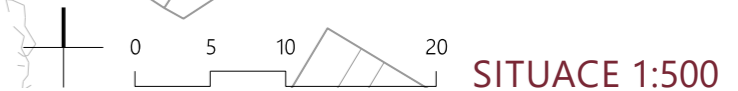
Díky různorodým provozům žije areál v průběhu celého dne. Práce, kultura a bydlení zajišťují, že v místě bude stále živo.

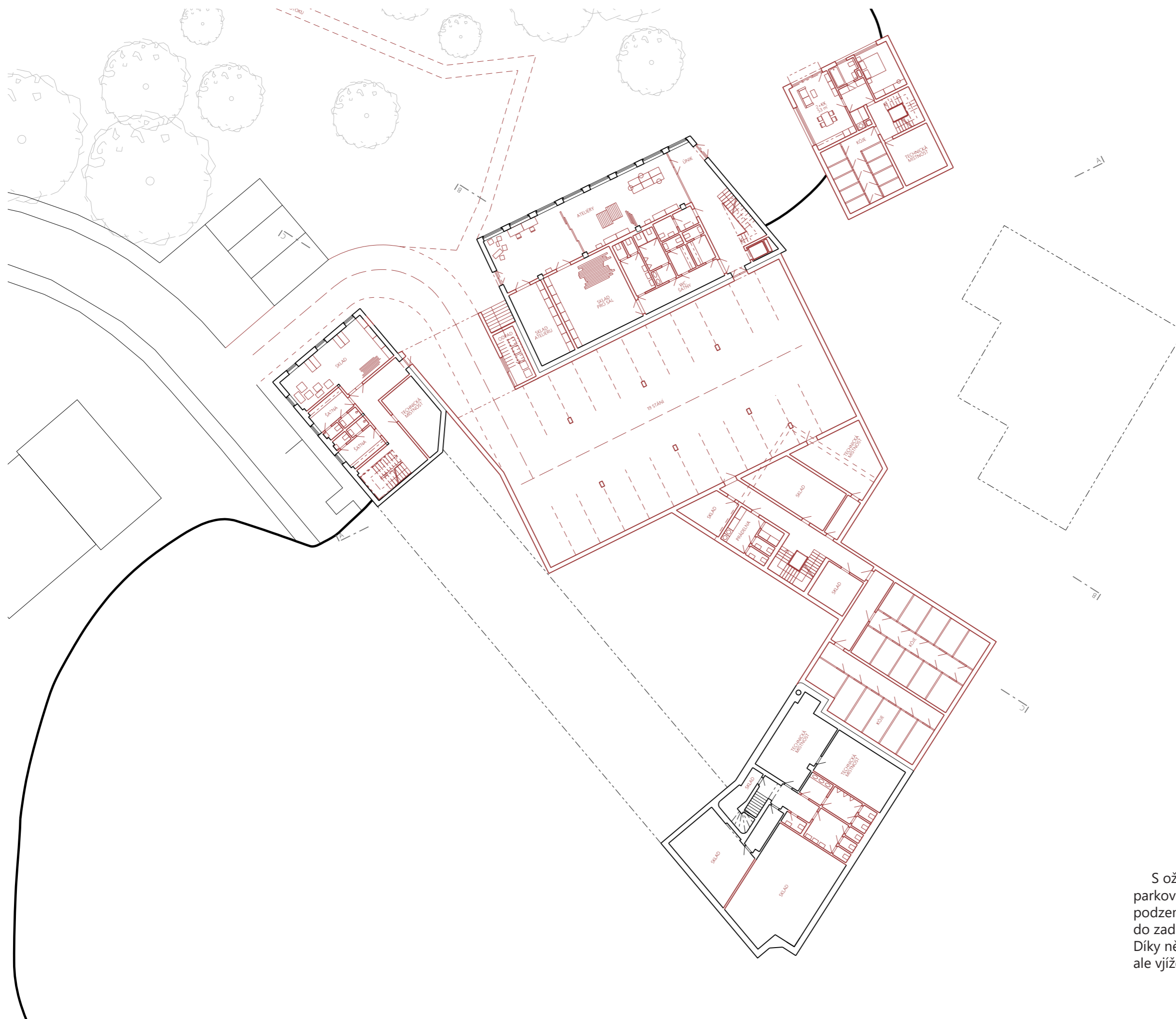

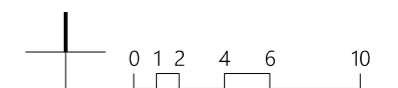
Vyšší část dvora je vydlážděna řezanými žulovými deskami o rozměrech 400 x 400 mm. Dolní část dvora u haly je vydlážděna štípanou žulovou kostkou malého formátu. Oboje může být dodáno z nedalekého lomu, jehož nezaměnitelná narůžovělá žula se v místní architektuře uplatňuje velmi často. Další materiály, které se ve dvoře uplatňují, jsou betonové zídky a ocelová zábradlí červené barvy.

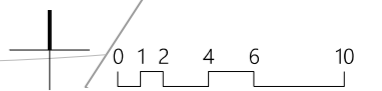
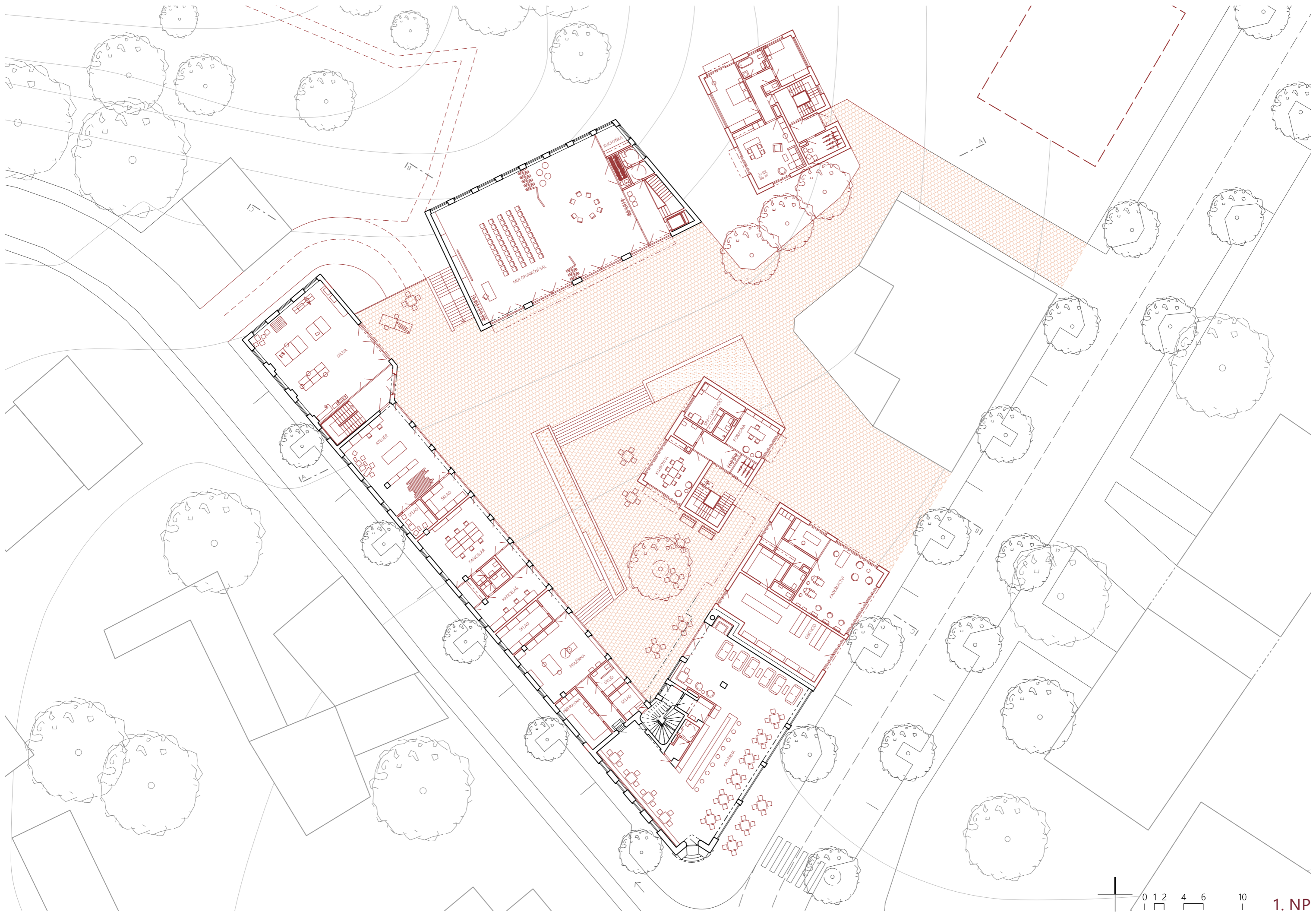
V květnících a zelených ostrůvcích se nachází keře a jiné menší rostliny. Dále jsou ve dvoře vysazeny čtyři nové stromy. Na střechy nových domů umísťují souvrství pro s extenzivní zelení.

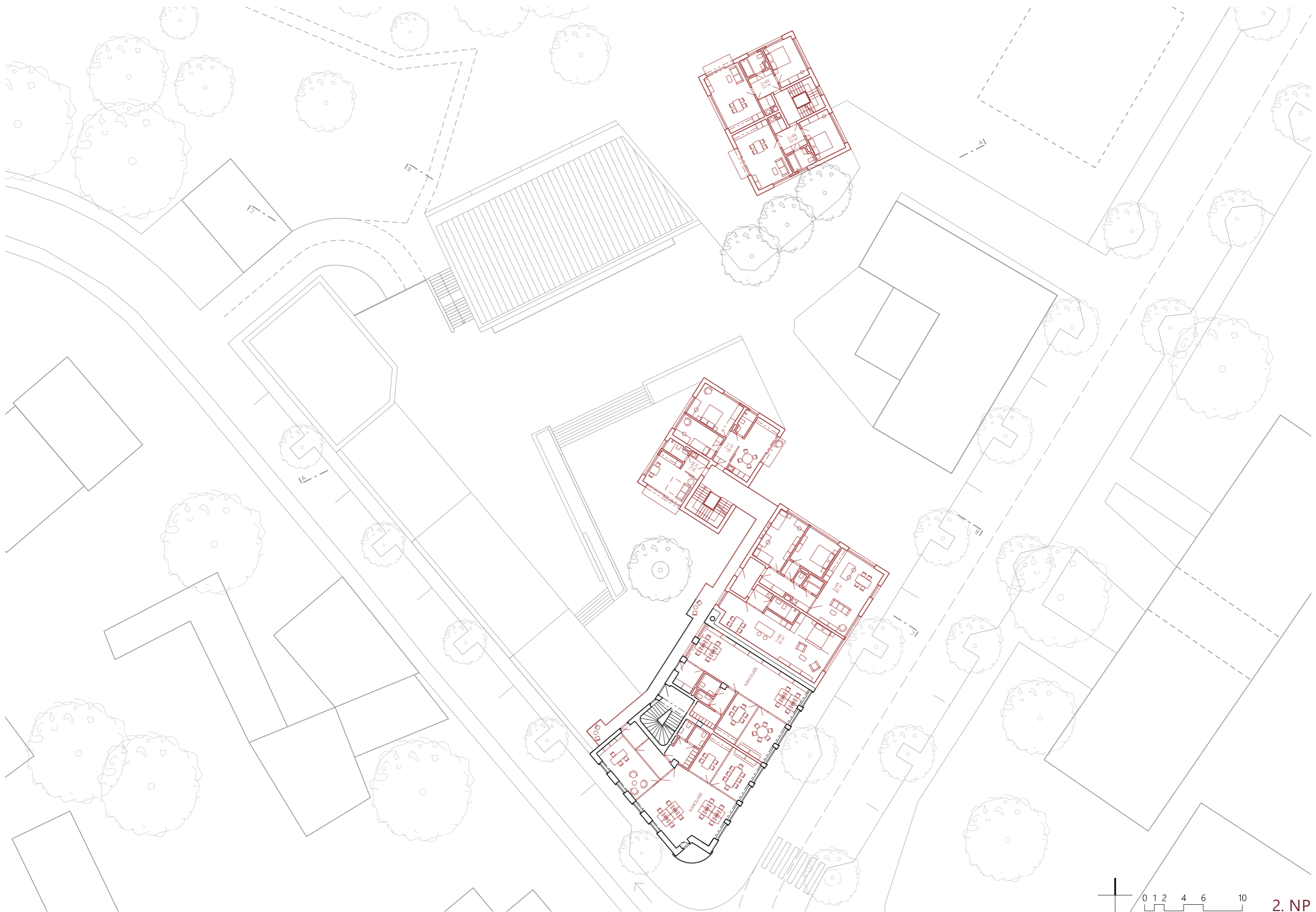

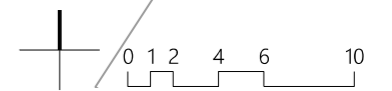
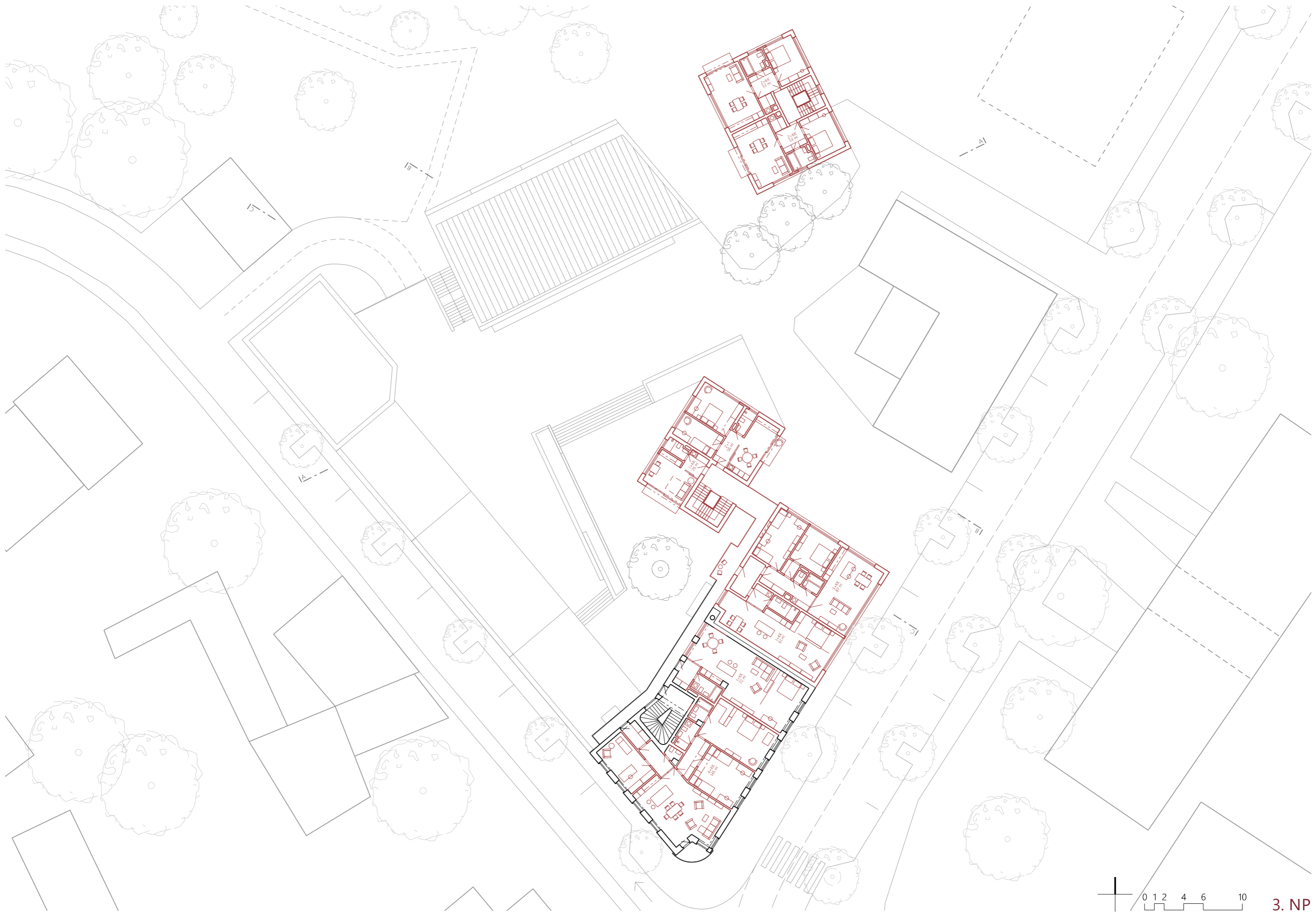

S oživením Tatry vyvstává potřeba nových parkovacích stání. Pro obyvatele zřizují hromadné podzemní garáže pod dvorem. Vjezd do nich umístí u zadní části u lesa, kde využívám terénního zlomu. Díky němu nepotřebují dlouhou vyrovnávací rampu, ale vjíždím po podzemí ze stejné výškové úrovně.

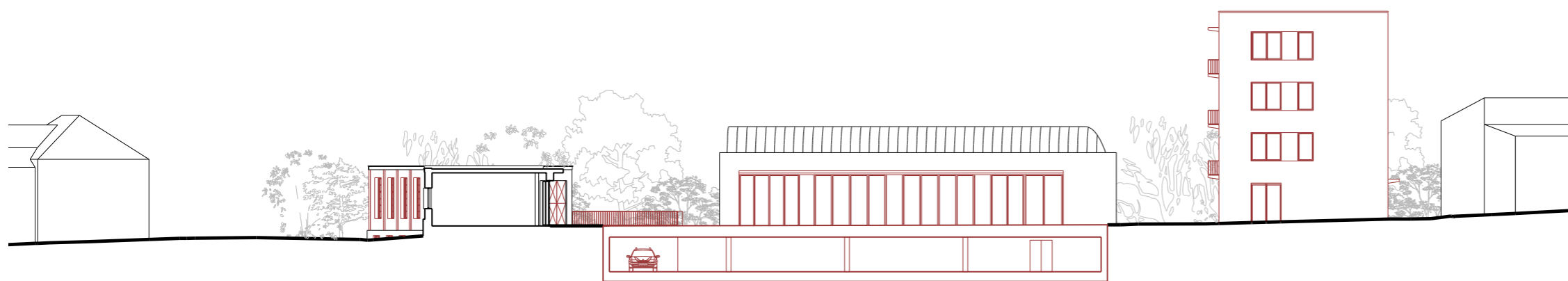
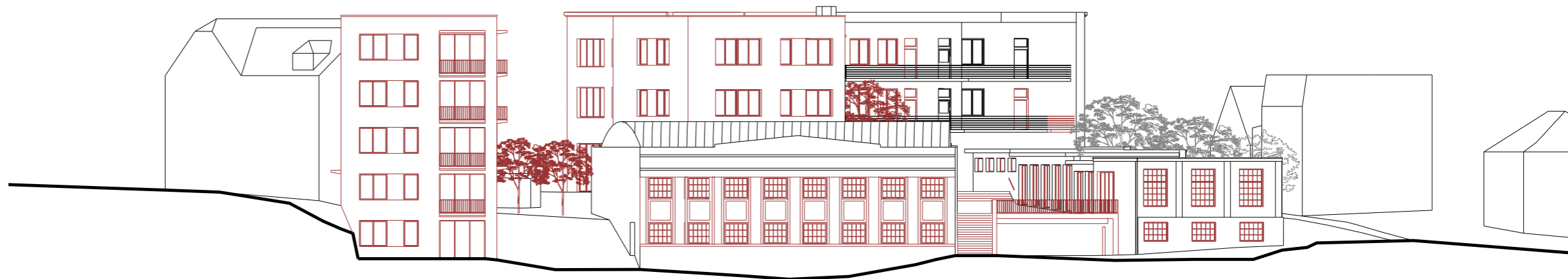

0 1 2 4 6 10

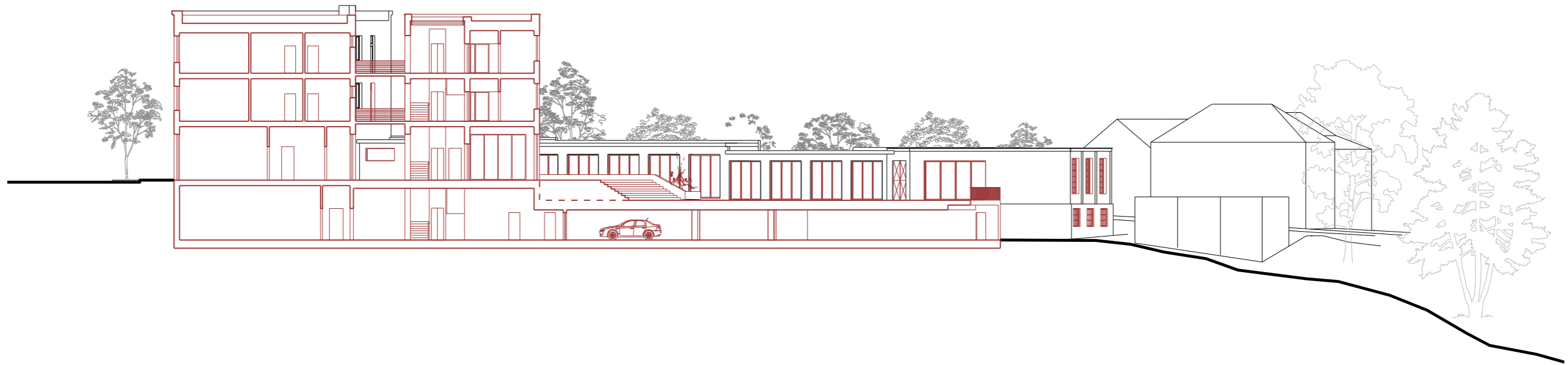
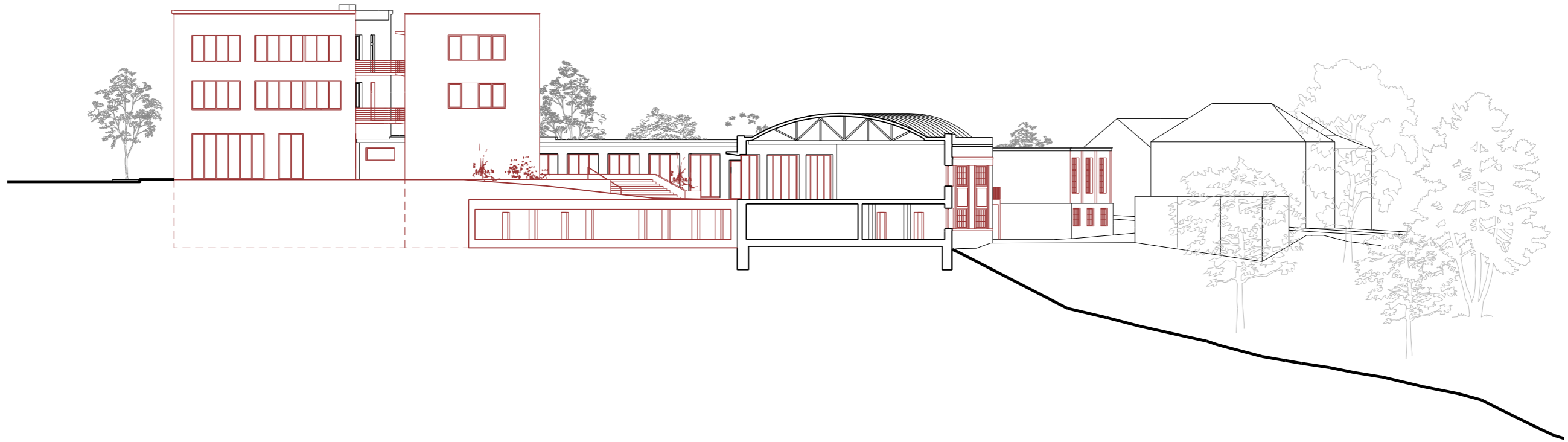
POHLEDY Z ULICE

95

0 1 2 4 6 10

POHLED Z LESA, ŘEZ A - A
97

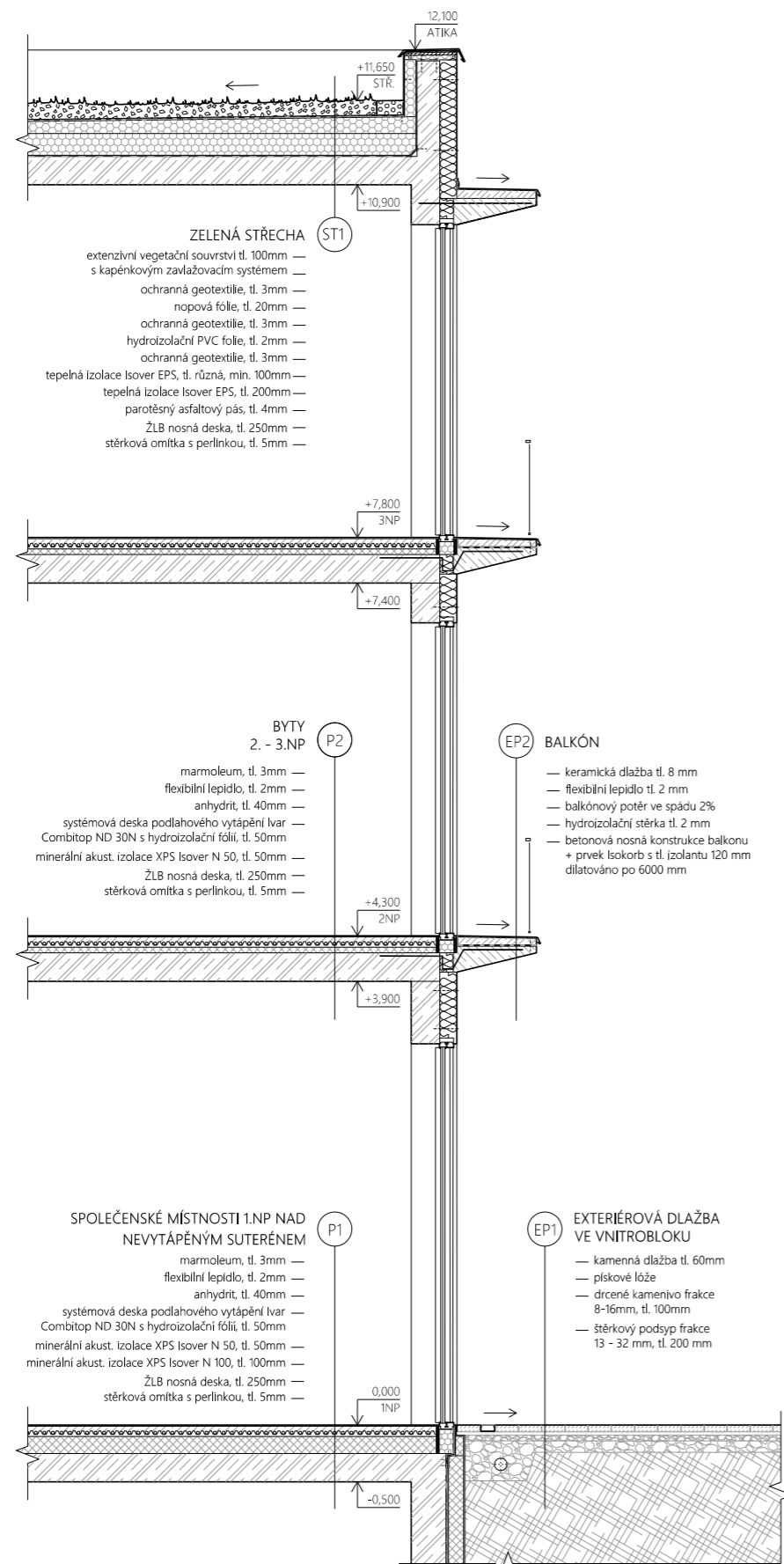

KONSTRUKČNÍ ŘEZ FASÁDOU

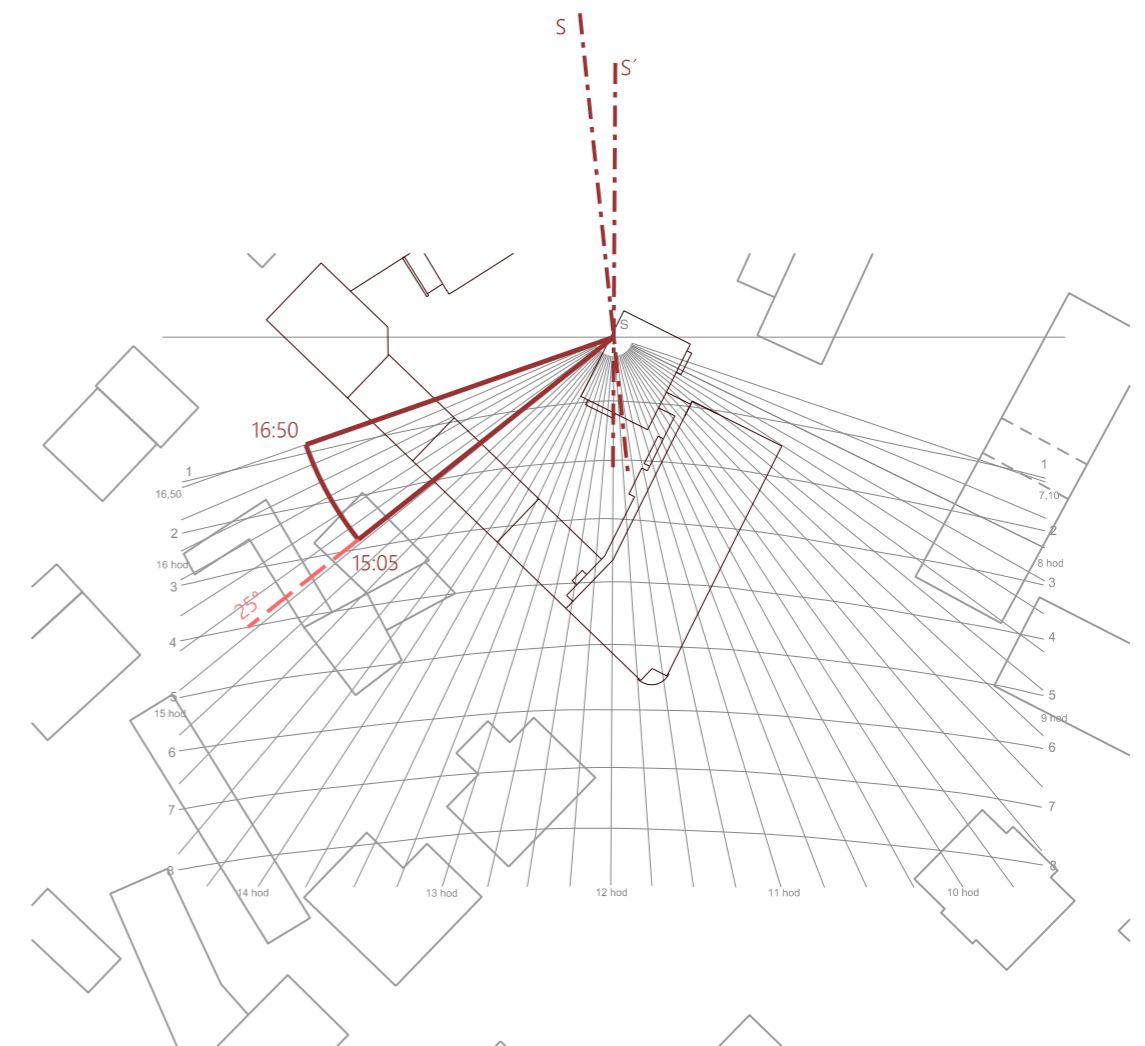
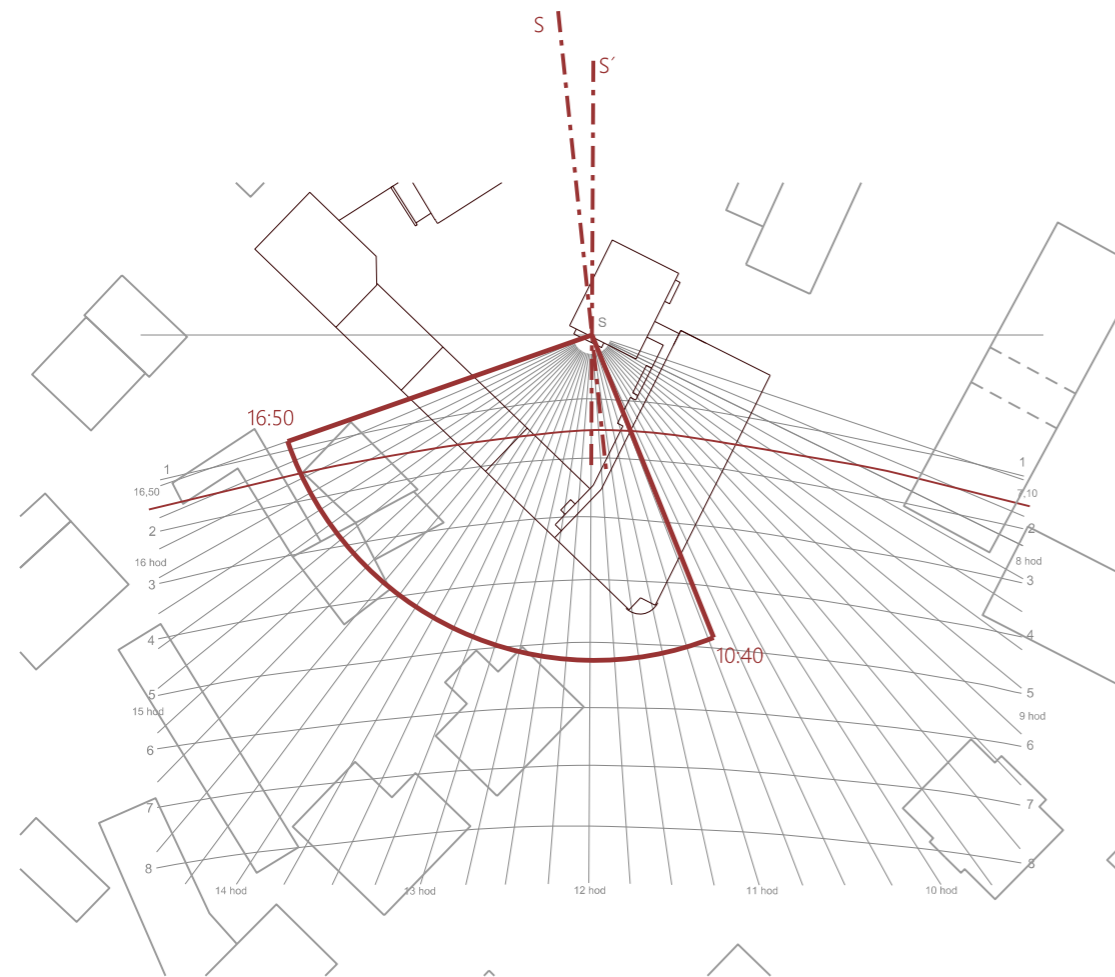
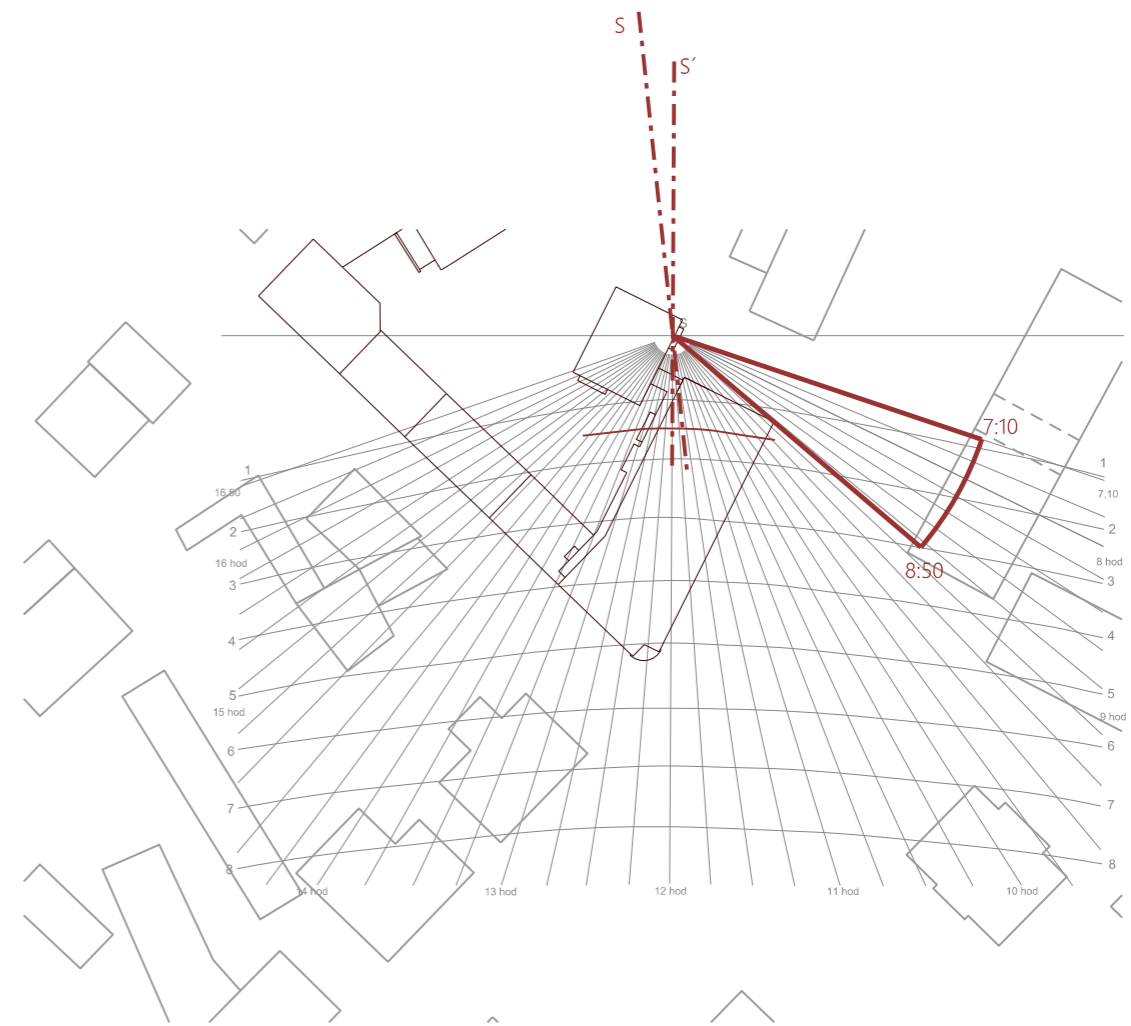

Nosnou konstrukci tvoří železobetonový deskový skelet, z vnější strany zateplený minerální vlnou. Pavlač a balkóny jsou navrženy jako prefabrikovaná konzola, vetknutá přes iso-nosníky do obvodové zdi.

PROSLUNĚNÍ

Vzdálenost mezi novými domy může vzbuzovat pochybnosti, zda jsou byty v nich dostatečně prosluněny. Přiložená schémata znázorňují posouzení proslunění nejkritičtějších místností pomocí diagramu zastínění. Z posouzení vyplývá, že sluneční paprsky 1. března dopadají do obytných místností déle než 1,5 hodiny, čímž byty splňují předepsaný požadavek.

zeměpisná délka Liberec $\lambda = 15^{\circ}06'$
meridiánová konvergence $c = (24^{\circ}50' - 15^{\circ}06')/1,34 = 6^{\circ}30'$
výška souseda 7,3 m

Děkuji prof. Ing. arch. Ireně Šestákové a Ing. arch. Ondřeji Dvořákovi, Ph.D. za odborné vedení; rodině za všechny formy podpory při dlouhých letech studia; Jaroslavu Zemanovi za poskytnuté podklady; kavárně Alibi; a Pavlu Fuchsovi, Matyáši Gálovi, Michaele Chmielové, Adele Krídlové, Elišce Zatloukalové a Jaroslavu Kočímu za utěšující slova a ochotu neustále konzultovat.

KNIŽNÍ ZDROJE

Karpaš Roman a kol.: Kniha o Liberci. Nakladatelství Dialog, Liberec, 2004

Územní plán města Liberec

Zásady SML pro výstavbu ve městě Liberec

KRIPNEROVÁ, Karolína (2017). Architektonický návrh jako nástroj sociální integrace. In: KUGL, Jiří, ed. Člověk, stavba a územní plánování 10. ČVUT V Praze, Fakulta stavební.

INTERNETOVÉ ZDROJE

<https://www.oazavcentru.cz/>

<http://www.fotohistorie.cz/Liberecky/Liberec/>

<https://www.liberecvmnulostiasoucasnosti.cz/>

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/23-palac-nisa>

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/29-obchodni-stredisko-jested>

<https://www.stavbaweb.cz/nova-podoba-trzniho-namsti-v-liberci-22235/clanek.html>

<https://pamatkovykatalog.cz/radnice-14939919>

<https://cz.pinterest.com/pin/336784878368394639/>

<https://www.archiweb.cz/b/statni-vedecka-knihovna>

<https://stavbarokulibereckehokraje.cz/stavba-stoleti-libereckeho-kraje>

<https://pamatkovykatalog.cz/plavecky-stadion-12167708>

<http://cbrn-liberec.army.cz/historie-kasaren>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Severo%C4%8Desk%C3%A9_muzeum_v_Liberci

<https://www.archiweb.cz/b/oblastni-galerie-v-liberci-revitalizace-mestskych-lazni-na-galerijni-objekt>

<https://pamatkovykatalog.cz/zidovsky-hrbitov-15942403>

<https://pamatkovykatalog.cz/dum-13745717>

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/165-ullrichovy-domy>

<https://www.liberec.cz/cz/obcan/urad/odbory-magistratu/odbor-sportu-cestovniho-ruchu/oddeleni-cestovniho-ruchu/aktuality/objevujte-nami-liberec-domov-mladeze.html>

<http://libereckedojmyapojmy.blogspot.com/2008/05/liberec-starobinec-chorobinec.html>

<http://libereckedojmyapojmy.blogspot.com/2008/05/liberec-starobinec-chorobinec.html>

<https://www.ms-mysicky.cz/>

<https://www.majak-plus.cz/menu>

<https://www.mostknadeji.eu/liberecky-kraj/dum-na-pul-cesty-liberec/>

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/76-dum-s-pecovatelskou-sluzbou>

<https://www.jedlickuv-ustav-liberec.cz/o-nas/historie/>

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/117-domov-ucnu>

<https://www.zalskyarchitekti.cz/renovace-tatra>

https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/liberec-areal-tatra-funkcionalismus-bourani.A180621_120021_liberec-zpravy_jape

http://premiobaffarivolta.ordinearchitetti.mi.it/portfolio_page/21_vinzirast-mittendrin-gauppenraub/

http://premiobaffarivolta.ordinearchitetti.mi.it/portfolio_page/21_vinzirast-mittendrin-gauppenraub/

<https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/oddeleni-rozvoje-a-financovani-socialnich-sluzeb/katalog-socialnich-sluzeb-v-libereckem-kraji>

<https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/oddeleni-rozvoje-a-financovani-socialnich-sluzeb/katalog-socialnich-sluzeb-v-libereckem-kraji>

<https://www.liberec.cz/cz/obcan/aktuality/zpravy-z-mesta/dum-humanity-sdruzuje-sluzby-pod-jednou-strechouzby-pod-jednou-strechou.html>

<https://www.liberec.cz/cz/obcan/aktuality/zpravy-z-mesta/dum-humanity-sdruzuje-sluzby-pod-jednou-strechouzby-pod-jednou-strechou.html>

MAPOVÉ PODKLADY

<https://www.google.cz/maps>

<https://www.liberec.cz/mapy/>

Územní plán města Liberec

Dále rodinný archiv Evy Škvrnové a autorův archiv a archiv NPÚ v Liberci

